

Novi svijet

TRAŽENJE
BOŽANSKOGA
SKLADA

DIJETE
ZOVE DIJETE

STVORENI
ZA DRUGE

www.zastavki.com

Arhiv NS

peoplecheck.de

SADRŽAJ

- 3 RIJEČ ČITATELJIMA
Ožujak
- 4 RIJEČ ŽIVOTA
U berbi jabuka
- 5 IZ ŽIVOTA
Chiara Lubich i
ljubav u Crkvi
Kršćanstvo dijaloga
i suradnje
- 10 VIJESTI
Izazov Crkve je zajedništvo
- 12 INICIJATIVE
Dijete zove dijete
- 15 ŽUPSKI POKRET
Zauzetost u župi
- 16 ODGOJ ZA MIR
Što radiš za izgradnju mira?
- 17 U DUBINU
Život kao traženje
božanskoga sklada
- 18 DUHOVNOST
JEDINSTVA
Stalno obraćenje
Zapovijed duhovnosti
zajedništva
- 24 DUHOVNOST
I TEOLOGIJA
Stvoreni za druge
- 26 INTERVJU
Prava ljepota je svjetlo koje dolazi iz boli
- 30 IZ SVAKODNEVICE
Svestrana domaćica
- 31 RAZGOVORI
Slobodna tražiti
Nametljivi svekrva i svekar
Moramo li jedno drugome baš sve reći?
- 34 ZARUČNICI
Duboka komunikacija
i zajedničko planiranje
Dopustiti se
upoznati u svojim životnim okružjima
- 37 ISTAKNUTO
Eutanazija teško bolesne djece
- 38 ZDRAVLJE
BADEM - najzdraviji orašasti plod
- 40 FORMY

Đina Perkov

FOTO: © FOTO CSC

NASLOVNICA:

Umjetnik svojim djelom izražava ono što u ljudskoj duši ne umire, govorila je Chiara Lubich

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

MJESEČNIK POKRETA FOKOLARA

godina L, br. 3, ožujak 2014.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

UREDNIŠTVO I UPRAVA

Novi svijet, Franje Račkoga 30,
48260 Križevci,
tel.: (+385) 01 3691 290;
fax: (+385) 01 3691 840;
e-mail: novi-svijet@kc.t-com.hr

IZDAVAC I NAKLADNIK

Djelo Marijino - Pokret fokolara

GLAVNA UREDNICA

Đina Perkov

UREDNIČKO VIJEĆE

Đina Perkov, Sonja Eterović,
Zdenko Horvat, Alenka Smrkolj

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Kristóf Maucha

TISAK

FEROPROMS d.o.o., Zagreb.

Raznim manifestacijama po čitavom svijetu, u raznim društvenim i vjerskim kontekstima i ove se godine u ožujku obilježava obljetnica smrti Chiare Lubich. Mnogi danas naglašavaju njezin doprinos dijalogu, osobito s pripadnicima različitih religija, i nazivaju ga proročkim. Chiara je počela otvarati Pokret dijalogu još prije Drugog vatikanskog sabora, a to se otvaranje temeljilo na jasnoj i jednostavnoj viziji da smo svi djeca Božja i stoga braća. Takva vizija čovjeka i čovječanstva je i temelj izgradnje mira.

Prošla je već godina dana od onog 13. ožujka kada je započeo pontifikat pape Franje, koji je donio svježinu u Crkvu i izvan nje, te svijet osvojio svojim riječima i gestama. Ljudi mu iskazuju naklonost kao prijatelju, ali i odvažnom i dosljednom svjedoku ljubavi. S druge strane papa Franjo mnogima smeta. Ali on ide dalje, govori i djeluje, te upire prstom u proturječnosti naših društava. I upućuje vapaje za mirom. Dok se na mnogim mjestima planete vode krvavi ratovi – ne zaboravimo Siriju, Srednjeafričku Republiku i mnoge zaboravljene sukobe – a na trgovima svijeta ljudi izražavaju nezadovoljstvo i protestiraju protiv nepravde, vjernički dio svijeta s Papom moli za mir.

No potrebno je obraćenje u srcu, koje dolazi od konkretne ljubavi prema braći, kaže Papa pozivajući da ljubimo bez uvrata, kako bismo ispunili praznine ljubavi u ljudskim odnosima, u obiteljima, u zajednicama i u svijetu. Dajmo i mi svoj doprinos miru. ■

**"BUDETE LI ČUVALI MOJE
ZAPOVIJEDI, OSTAT ĆETE U MOJOJ
LJUBAVI; KAO ŠTO SAM I JA ČUVAO
ZAPOVIJEDI OCA SVOGA TE OSTAJEM
U LJUBAVI NJEGOVOJ."**

[Iv 15,10]¹

Chiara Lubich

Ove su riječi uzete iz opširnog govora što ga donosi četvrti evanđelje [Iv 13,31-17,26], a Isus ga je uputio svojim apostolima nakon posljednje večere. Dolazi na vidjelo kako nam poštivanje njegovih zapovijedi omogućuje ostati u ljubavi. Nadovezuje se na prethodno poglavlje, u kojemu Isus kaže svojim učenicima: „Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati. [Iv 14,15], gdje dolazi na vidjelo kako ljubav prema Isusu mora biti pokretač, korijen iz kojega mora krenuti poštivanje njegovih zapovijedi.

Iz toga proizlazi kruženje između ljubavi prema Isusu i pridržavanja njegovih zapovijedi. Ljubav prema Isusu potiče nas da sve vjernije živimo njegovu riječ. Istodobno nam živiljena Isusova riječ omogućuje da ostanemo u njegovoj ljubavi i da u njoj sve više rastemo.

www.lumanesmocristiano.org

**„BUDETE LI ČUVALI
MOJE ZAPOVIJEDI,
OSTAT ĆETE U MOJOJ
LJUBAVI; KAO ŠTO SAM
I JA ČUVAO ZAPOVIJEDI
OCA SVOGA TE OSTAJEM
U LJUBAVI NJEGOVOJ.“**

Što Isus želi reći izrazom „ostat ćete u mojoj ljubavi“. Zajedno želi reći da je čuvanje njegovih zapovijedi znak, dokaz da smo njegovi pravi prijatelji. To je uvjet da nam Isus uzvrati i osigura svoje

prijateljstvo. No izgleda da on želi reći još nešto, a to je da čuvanje njegovih zapovijedi u nama izgrađuje onu ljubav koja je svojstvena Isusu. Otkriva nam kako ljubiti, što mi vidimo u čitavu njegovu zemaljskom životu. Ta je ljubav Isusa sjedinjavala s Ocem, a istodobno ga je i poticala da se poistovjeti sa svom braćom, posebno s najmanjima, najslabijima, izbačenima iz društva. Isusova je ljubav lječila svaku ranu duše i tijela, davala mir i radost svakom srcu, nadilazila

svaku podjelu, vraćajući zajedništvo i bratstvo među sve. Budemo li provodili u praksi njegovu riječ, Isus će živjeti u nama, te će i nas učiniti oruđem svoje ljubavi.

„BUDETE LI ČUVALI MOJE ZAPOVIJEDI, OSTAT ĆETE U MOJOJ LJUBAVI; KAO ŠTO SAM I JA ČUVAO ZAPOVIJEDI OCA SVOGA TE OSTAJEM U LJUBAVI NJEGOVOJ.“

Kako ćemo onda živjeti Riječ života ovoga mjeseca? Imajući pred sobom cilj što nam ga predlaže i odlučno se usmjeravajući prema njemu, a to je kršćanski život koji se ne zadowoljava minimalnim, hladnim i vanjskim ispunjavanjem zapovijedi, nego je pun velikodušnosti. Sveci su tako postupali. Oni su živuća riječ Božja. Ovoga mjeseca uzimimo jednu njegovu riječ, jednu njegovu zapovijed i nastojmo ju provesti u život.

A budući da je Isusova Nova zapovijed [Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas – usp. Iv 15,12] središte i sažetak svih Isusovih riječi, živimo ju što korjenitije. ■

U BERBI JABUKA

Jedna moja kolegica našla se u potrebi. Planirala je sa svojom obitelji krenuti u berbu jabuka u selo udaljeno od grada 20 km, no nisu imali prijevoz. Budući da su odnosi u obitelji bili malo narušeni, nisu se mogli dogоворити kako taj posao obaviti. Kolegica me zamolila da ih ja odvezem. Imala sam već dosta obveza taj dan, pa sam mislila kako je najbolje da ih odvezem i na kraju dana se vratim po njih. No slušajući kolegicu kako plače i kako je puna sumnji, odlučila sam dan posvetiti toj obitelji.

Sjela sam u auto i odvezla kolegicu i njezinu obitelj u zajedničku berbu jabuka. Priključila sam im se u poslu. Bio je prekrasan dan. Sunce se probijalo kroz oblake i lišće na krošnjama stabala. Dobro smo se organizirali i posao je tekao. Bilo je šale, pjesme, molitve i razmjene lijepih iskustava. Tako je svjetlo zasjalo i u našim srcima. Jučer je vladala tama, a danas svjetlo, pomislila sam.

Vratila sam se kući s punom košarom jabuka i srcem ispunjenim toplinom i radošću. Uvjerila sam se još jednom da radosni postajemo kad obradujemo druge. ■

M. P.

CHIARA LUBICH I LJUBAV U CRKVI

Prigodom šeste obljetnice Chiarine smrti, donosimo tekst objavljen u vatikanskom dnevniku L'osservatore romano 12. prosinca 2013. o važnosti Drugog vatikanskog sabora za utemeljiteljicu Fokolara. Bila je to duboka veza koja je zauvijek označila njezin duhovni put.

Samo dva dana nakon otvaranja Koncila Chiara je luteranskom pastoru Klausu Hessu 13. listopada 1962. napisala: "Dragi Pfarrer Hess! Ne možete zamisliti s kakvim ushićenjem ovdje u Rimu proživljavamo dane otvorenja Koncila! Vjerujem da ste i vi s ljubavlju pratili sve što čini Katolička crkva". Poziva ga da zajedno s njima udiše nadnaravno

ozračje koje obavlja cijeli Rim te da upozna biskupe i kardinale koji su iskazali dobrotu i često ih tih dana posjećivali. "Tako će se nastaviti uspješan i otvoren prošlogodišnji dijalog i nastaviti ćemo biti pomoći, možda ne sasvim korisna i dosljedna, ali ipak pomoći u ostvarivanju Isusove oporuke među ljudima."

Chiara Lubich misli kako je vatikanski koncil "koncil dijaloga po svojoj velikoj otvorenosti koja ne predstavlja otklon od istina vjere već novo poimanje drugih crkava i crkvenih zajednica, mogućnost da se uspostave bogatstva koja se svaka kršćanska tradicija trudila sačuvati te otkrivanje onoga

što već ujedinjuje kršćane. K tomu se dogodio i dijalog širih razmjera s vjernicima drugih vjera te onaj planetarni s ljudima dobre volje, s nevjernicima, koji je otvorio nove mogućnosti evanđeoskom navještaju Crkve".

Te su Chiarine riječi toliko suvremene da se čini kako ih je izgovorila danas – kada se bliži otvaranje procesa kanonizacije za koji je službeni zahtjev potpisala predsjednica Maria Voce u Castel Gandolfu 7. prosinca 2013., prigodom proslave sedamdesete obljetnice Pokreta. "Ovaj nas čin sve poziva na još veću svetost za koju ćemo se zalagati svakoga dana u svojem životu, kako

bismo pridonijeli očitovanju 'kolektivne svetosti' ili 'svetosti naroda' kojoj je Chiara uvijek težila", izjavila je Maria Voce. Postojao je i postoji cilj koji tek treba postići – jedinstvo. Chiara tvrdi da je Koncil svojim dekretima i konstitucijama prema njemu usmjerio cijelo čovječanstvo: "promotrio

**LIJEVO: PAPA PAVAO VI.
I CHIARA LUBICH
DOLJE:
DESNO: ZASJEDANJE DRUGOG
VATIKANSKOG SABORA U
BAZILICI SV. PETRA**

je Crkvu kao zajedništvo, ustrajno razmišljao o Kristovoj nazočnosti među onima koji su ujedinjeni u njegovo ime, ponovno otkrio Euharistiju kao vez jedinstva, prednost ljubavi".

Naglasila je zatim da ostvariti zamisli koncila znači "ubrati hod čovječanstva prema jedinstvu i učiniti da u čežnji za jedinstvom, obilježjem ovoga vremena, zasja Kristova prisutnost".

To viđenje nosi u sebi kolegjalnost s jedne strane i ponovno vrednovanje uloge laikata u Crkvi i društvu s druge. Chiara se u listopadu 1964. posvetila prodbuljivanju te druge točke.

Pripovijeda da se "na Koncilu govorilo o laikatu, ali se neki koncilski oci nisu zadovoljili njegovim opisom jer im se činio previše klerikalnim – lik laika, naime, nije bio pravilno osvijetljen. Previše je bila naglašena jednostavna uloga pomoćnika hijerarhiji. Možda bi se – primjećuje – lik laika, koji je također Crkva, bolje oslikao kada bi se točnije i bolje objasnila neka motrišta života presvete Djevice Marije". Ona je model laika, iako "iznimani i jedinstven". Savršena je kršćanka, zaručnica, supruga, majka, udovica,

djevica i model za svakog kršćanina: "Marija, koja je bila laik poput nas laika, naglašava da je bit kršćanstva ljubav" koja Crkvu čini jednom poput Presvetoga Trojstva. Ona, zaključuje utemeljiteljica Pokreta fokolara, "svjetu predstavlja Crkvu kakvu je Isus želio, kakvom je Isus želio da bude i kakvom je ljudi današnjice priželjkuju jer samo tako Crkva dostoјno može ispuniti svoju zadaću posrednice u dijalogu sa svijetom koji najčešće premalo zanima hijerarhija, ali je osjetljiv na svjedočanstvo ljubavi u Crkvi, duši svijeta". ■

KRŠĆANSTVO DIJALOGA I SURADNJE

Pokret fokolara i međuvjerski dijalog: prošli smo fazu dijaloga i stigli do punog jedinstva i suradnje. Govori Maria Voce.

Arhiv CN

govorila je nedavno Maria Emmaus Voce u intervjuu iz kojega donosimo tri odgovora.

Ovih ste godina putovali na razne strane svijeta. Kako ide dijalog u Pokretu fokolara?

Dobila sam izvanredan dojam o dijalogu. Posvuda gdje je prisutan naš pokret pripadaju mu i ljudi različitih religija. Kažem posvuda jer se ne može zamisliti da isključimo nekoga iz našeg kruga djelovanja. Nai-me, kao Pokret fokolara imamo pred sobom "Da vi budu jedno" – što je Isus molio od Oca, a u tome svaki čovjek nalazi svoje mjesto. Kontakti na radnim mjestima, u obiteljima, na trgovima, posvuda, vode nas susretu s osobama različitih religija.

Pa ipak je najljepše to što se s tim ljudima izgrađuje duboki odnos, a to zato što pripadaju nekoj vjeri. Rađa se nešto

posebno, prepoznajemo se braćom, cijenimo vrednote jedni drugih i međusobno se otvaramo. Iznenadjuje što zajedno s kršćanima našem pokretu pripadaju ljudi različitih vjerskih tradicija. Kršćani su starija braća jer su počeli prije, ali prihvataju druge u istu obitelj. Ti odnosi ostavljaju dojam na druge.

Velik dio katoličkih biskupa gaji veliko poštovanje prema Pokretu fokolara jer vidi mogućnost uspostavljanja odnosa s osobama različitih religija. To je vrlo važno biskupima koji se nalaze u zemljama kao što je primjerice Indija ili u drugim dijelovima Azije. To znači da mogu računati na nekoga tko predlaže otvoreno kršćanstvo, ne zatvoreno koje se brani, kršćanstvo dijaloga i suradnje a ne osvajanja.

Doprinos Chiare Lubich dijalogu, osobito onome među sljedbenicima različitih religija, bio je proročki. Ona je naslutila da je u tome rješenje mnogih izazova našega vremena. Kako danas promatraste to proroštvo?

Chiara nas je odmah postavila pred jasnou i jednostavnu viziju: svi smo djeca Božja i stoga smo svi braća. Na početku to

Prazličitim manifestacijama u mjesecu ožujku diljem svijet obilježava se obljetnica smrti Chiare Lubich. Tako se u Hrvatskoj obilježava u Splitu i Križevcima 16. ožujka. Na sveučilištu Urbaniana u Rimu ove godine naslov susreta bit će "Chiara i religije. Zajedno prema jedinstvu obitelji čovjekanstva." O dijalogu kao bitnoj značajki Pokreta fokolara

www.elchhi.org

nije bio stav prema velikim religijama, nego gledanje na čovjeka. Taj je stav kasnije doveo do dijaloga i do odnosa sa sljedbenicima drugih religija. Mislim da je to bilo proročko. Chiara je počela otvarati Pokret dijalogu još prije Drugog vatikanskog sabora, na kojem su dijalozi bili prihvaćeni kao jedan od putova Crkve, upravo zato što dijalog uključuje takav stav prema čovjeku. Osim toga Chiara je pripremila sredstva za taj dijalog. Malo po malo kako bi upoznavala osobe drugih vjerskih tradicija, shvaćala je da se treba specijalizirati za te kontakte. S tim ciljem utemeljila je centre, tajništva, gdje se nastoji dublje upoznati kršćane drugih crkava, vjernike drugih religija i ljude drugačijih kultura. Iz dubljeg poznavanja dolazi do mogućnosti veće ljubavi i otvorenosti. Otkrivaju se vrednote i zauzima se dijaloški stav a ne pozicija obrane. To je dovelo ne samo do otvaranja i prijateljstva među ljudima, nego do prave integracije. Danas imamo budiste, muslimane i pripadnike drugih religija koji su sastavni dio Pokreta i ne možemo reći da s njima vodimo dijalog. Oni pripadaju našem pokretu i zajedno s nama vode dijalog s

drugima. Stoga smo prošli fazu dijaloga i stigli do faze punog jedinstva i suradnje i s njima.

Kakav još doprinos može dati Pokret fokolara: kako na vani a kako se odražava iznutra?

Doprinos na vani mislim da sam već rekla, to je otvaranje. Mi vidimo da na naše susrete dijalog dolaze uvijek nove osobe različitih religija, privučene odnosom što su ga vidjele među pripadnicima različitih vjera. To svjedočanstvo otvara mogućnost da se dijalog proširi. Riječ je o tome da se omogući tolerancija, razumijevanje i prijateljstvo, svi ti vidovi koji često bivaju dovedeni u pitanje zbog mnogih mišljenja. Moramo srušiti predrasude kako bismo otkrili ono lijepo u svakoj osobi, a osobito staviti na vidjelo kako je najdragocjenije upravo pripadati nekoj religiji. To omogućuje da istaknemo odnos svakog pojedinca s Bogom. Glede odraza unutar Pokreta, mislim da možemo mnogo

pridobiti u otvaranju. Dijalozi nam omogućuju da rastemo u sposobnosti ne samo shvaćanja onih s kojima prirodno živimo, nego i da obuhvatimo druge koji potječu iz drugačijih duhovnih tradicija i nadahnuća. Oni nam sve to mogu ponuditi kao dar, a mi odgovaramo našim darom. Rezultat je da se uzajamno realno obogaćujemo.

Duboko smo zahvalni osoba drugih religija za doprinos koji daju Pokretu fokolara. Kao što sam rekla, naš Pokret cilja na "Da svi budu jedno" i zbog toga mora sadržavati što je više moguće sve dimenzije. Ne može se zadovoljiti katoličkom dimenzijom u kojoj je nastao i koja također u sebi ima univerzalnu perspektivu, jer katolički znači sveopći. Da bismo doista bili sveopći, moramo stići do toga da otkrijemo sve ono lijepo što postoji u čovječanstvu. To obogaćenje možemo naći samo u kontaktu s osobama drugačijima od nas. ■

IZAZOV CRKVE JE ZAJEDNIŠTVO

D"Današnje društvo ima veliku potrebu za svjedočanstvom načina života u kojem se vidi novost darovana nam od Gospodina Isusa: braću koja se vole usprkos različitostima... To svjedočanstvo pobuđuje želju da budemo uključeni u veliku prispolobu zajedništva koje je Crkva."

Tim je riječima 27. veljače papa Franjo pozdravio skupinu biskupa prijatelja Pokreta fokolara primivši ih u audijenciju u dvorani Clementina. Papa Franjo nazvao je dobrom prigodu "bratskog suživota biskupa u kojem oni dijele duhovna i pastoralna iskustva u perspektivi karizme jedinstva. Kao biskupi vi ste na te susrete pozvani ponijeti široke obzore Crkve te učiniti da ono što ovdje primite bude

Društvu je potrebno svjedočanstvo bratstva, rekao je papa Franjo biskupima prijateljima Pokreta fokolara

na dobrobit čitave Crkve", rekao im je. Citirajući apostolsko pismo Ivana Pavla II. Novo millennio ineunte [Ulaskom u novo tisućljeće], podsjetio je na dužnost "da Crkvu učinimo domom i školom zajedništva" kako bi zajamčili "učinkovitost svake zauzetosti u evangelizaciji". Potom je istaknuo kako treba promicati duhovnost zajedništva, pomoći da ona ispliva kao odgojno načelo na svim mjestima gdje se oblikuje čovjek i kršćanin. Poželio je uz to da prakticiranje duhovnosti zajedništva doprinese da budemo sposobniji živjeti ekumenski hod i međuyverski dijalog.

Početni pozdrav u ime svih Papi je uputio nadbiskup Bangoka i moderator susreta mons. Francis-Xavier Kriengsak. Taj je pozdrav bio povjerljivi govor o razlogu osmijeha fokolarina, što mu je 9 dana ranije papa u šali spomenuo. "Vi nas uvijek potičete da živimo i izražavamo radost koju život po evanđelju donosi", rekao mu je mons. Kriengsak podsjetivši na riječi iz pobudnice *Radost evanđelja*: "S Isusom Kristom uvijek se iznova rađa radost". Potom se osvrnuo na osobnu tvrdnju mnogih: "Otkrivši zajedno s Chiarom Lubich u Isusu Raspetom i Napuštenom super-ljubav, imamo uvijek otvoren pristup radosti, izvoru

kršćanskog zračenja u današnji svijet." Kao i svi, "u svakodnevnom životu nailazimo na boli, probleme, neuspjehe, kontraste", ali ih nastojimo prihvatići "kao jedinstvenu prigodu da budemo nalik Kristu ... u korist njegova tijela koje je Crkva".

Tako "u Isusu Napuštenom pronalazimo ključ radosti, uvijek slobodan pristup susretu s Bogom, susretiše ljudske bijede i otkupljenja, slave, svjetla, uskršnjuća, već u ovome životu". Audijencija s papom Franjom završila je velikim nizom stisaka ruku, kratkim osobnim razgovorima i radosnom zajedničkom fotografijom, ostavivši u naznačima okus življene kolegijalnosti.

Od 24. do 28. veljače u Centru marijapoli u Castel Gandolfu šezdesetak se biskupa s četiri kontinenta okupilo na nijihovom godišnjem susretu pod naslovom "Uzajamnost ljubavi među Kristovim učenicima".

Predsjednica Pokreta fokolara Maria Voce ponudila im je na razmatranje tu središnju temu duhovnosti Fokolara, a slijedio je živi dijalog uz komentare i svjedočanstva. Vrlo značajan je bio i doprinos laika, osobito jedne obitelji i živahne skupine mladih. "Kao Crkva ne ciljamo dovoljno na znak

raspoznavanja kršćana, rekao je jedan od nazočnih biskupa, nastavivši: Poistovjećujemo ga s organiziranjem susreta, odijevanjem uniforme, klerom, itd. Međutim, jasno je da je znak raspoznavanja uzajamna ljubav. A to nije nešto nevažno, nego je srce Evandelja."

Dva okrugla stola olakšala su promišljanje iz više kutova o dvije ključne teme: "Eklezijske smjernice koje dolaze na vidjelo iz prve godine pontifikata pape Franje" s kardinalom Joäom Braz de Avizom, prefektom Kongregacije za posvećeni život i mons. Vincenzom Zanijem, tajnikom kongregacije za katolički odgoj. Druga tema je Sinodalnost i prvenstvo u svjetlu nauka i prakse pape Franje, s kardinalom Kurтом Kochom, predsjednikom Papinskog vijeća za jedinstvo kršćana, mons. Brendanom Leahyjem,

biskupom Limericka u Irskoj, i mons. Christophom Heggeom, pomoćnim biskupom Münstra, Njemačka.

Uronjeni u duhovnost jedinstva biskupi su u četiri dana imali povlaštenu prigodu poslušati glas o zauzimanju kršćana u crkvama diljem svijeta i o njihovim problematikama. Nakon audijencije s Papom u jednom restoranu blizu Vatikana održali su konferenciju za novinare. Prizor je bio neuobičajen. Oko velikog stola na kojem se nalazio pladanj s kavom i voće sjedilo je 65 biskupa iz cijelog svijeta. Zanimanje medija bilo je veliko i novinari su prenijeli glas biskupa, sakupivši njihova svjedočanstva – osobito onih iz zemalja pogodenih ratovima te političkim, ekonomskim i društvenim nestabilnostima – kao i iskustvo afektivne i efektivne kolegijalnosti. ■

Arhiv Segaves

DIJETE ZOVE DIJETE

Petnaest godina prijateljstva, razmjene i zajedništva talijanske i hrvatske djece, obitelji i nastavnika u projektu "Za Hrvatsku"

metodu Agazzi. Odlazeći u Bresciu na stručna usavršavanja odgojiteljice iz Križevaca podijelile su s talijanskim kolegicama problematiku djece i obitelji iz vrtića i osnovnih škola koje su trpjele posljedice rata i počela se planirati suradnja.

S vremenom se unutar udruge *Dijete zove dijete* osmislio i razvio projekt *Za Hrvatsku*.

Tijekom 15 godina oko 130 hrvatske djece uživalo je u gostoprivlastvu devedesetak talijanskih obitelji.

Djeci iz Križevaca gotovo redovito je pratilo učitelj Tihomir Pleša iz OŠ Ljudevita Modeca koji nam je pojasnio ciljeve i rezultate inicijative: "Djeca lošeg socijalnog i imovinskog stanja preko projekta svako ljeto na 2 tjedna putuju u Italiju i smještaju se u obitelji. Nastoji se da dijete dođe u obitelj gdje već postoje djeca

Arhiv NS [3]

Tijekom Domovinskog rata i nakon njega hrvatski je narod primio puno pomoći i gesta solidarnosti od pojedinaca i skupina iz mnogih europskih zemalja. Prošle godine navršilo se petnaest godina otkako je skupina roditelja iz talijanskog grada Brescie, čija su djeca pohađala vrtić Agazzi, osnovala udrugu *Dijete zove dijete* sa željom da uspostave prijateljstvo i pruže pomoći potrebitim obiteljima i djeci iz Križevaca. Bilo je to nekoliko godina nakon otvaranja dječjeg vrtića Zraka sunca koji je prvi u Hrvatskoj počeo u svom radu primjenjivati

njegovog uzrasta. Na taj način ono usvaja puno odgojnih momenata koje u svojoj obitelji ne dobiva. U njihovim obiteljima primjerice roditelji se rijetko druže i igraju s djecom, pa kad se vrate kažu kako im je čudno da se roditelji toliko druže i brinu za djecu. Isto tako uče one osnove, glede objeda npr. da zajedno ručaju, da svi zajedno sjednu za stol, komuniciraju, prije toga pripremaju jelo, raspremaju poslije ručka, jer u njihovim obiteljima toga nema. Ili mama pripravi jelo pa poslije jede kad tko stigne, dok ovdje doživljavaju zajedništvo u obitelji koje oni nemaju. Ideja je da se zajedno s udrugom *Dijete zove dijete* svakom tom djetetu omogući školovanje, jer je to jedini način da promijene situaciju u kojoj trenutno žive." Druga aktivnost unutar projekta *Za Hrvatsku je Dječje aktivno ljeto* koje je prošle godine u kolovozu po treći put održano u Križevcima. U trajanju od tjedan dana udruga *Dijete zove dijete* u suradnji s OŠ Vladimira Nazora i Pokretom fokolara iz Križevaca organiziraju suradničke igre, akcije solidarnosti i radionice za djecu od 7 do 13 godina. Animatori su obučeni mladi iz Brescie i Križevaca koji pripremaju program i izvode ga uz suradnju nastavnika i odgojitelja. U tom programu vrlo rado sudjeluju nekadašnji polaznici dječjeg vrtića Zraka sunca, pa time vrtić osigurava i određeni kontinuitet u praćenju djece kad ona krenu u školu. Projekt živi i razvija se, a ono malo sjeme solidarnosti, zasađeno pod imenom *Dijete zove dijete*, njegovano s puno ljubavi, tijekom godina izraslo je u visoko, razgranato stablo. Udruga je tijekom godina pokrenula i brojne akcije u korist potrebitih obitelji na svom teritoriju. Neke od njih su: distribucijski centar za hranu i odjeću, dnevni boravak za djecu, čuvanje

djece, centar od 0 do 3 za najmlađu djecu i slično. Privukli su veliki broj ljudi i uspostavili dijalog s gradskim institucijama i udrugama koje se bave sličnim aktivnostima.

Predsjedniku Fabiju Baresi postavili smo nekoliko pitanja:

Kako je nastala i kako se razvila ova inicijativa? Postoji li nešto posebno što Vas je potaknulo da osnujete ovu udrugu? Koliko je starijih i mlađih članova bilo tada, a koliko vas ima danas?

Dijete zove dijete na početku je bila skupina prijatelja. Na poticaj odgojiteljica naše djece započeli smo se sastajati kako bismo organizirali prve pošiljke pomoći Hrvatskoj. Putovanja u Križevce učinila su ostalo. Izravno upoznavanje s obiteljima i gostovanja u njihovim skromnim domovima ojačala su našu odluku da odlučnije i oduševljenije prionemo volonterskom radu. Prve nas je godine bilo šezdesetak i okupljali smo se u župi. Danas Udruga ima veće sjedište i broji petstotinjak članova od čega dvjestotinjak mlađih koji predstavljaju budućnost našega rada.

Saznali smo da vas je pozdravio papa Franjo.

Kakvi su Vaši dojmovi?

Obilježavajući petnaest godina djelovanja, u rujnu prošle godine dvjestotinjak naših članova okupilo se na Trgu svetoga Petra kako bi poslušalo papine riječi. Osobito me obradovalo što nam se pridružio i Tihomir Pleša, učitelj iz Hrvatske, priatelj koji svake godine dovodi djecu iz Križevaca u Bresciu. Nezaboravne su papine riječi! Naglasio je tri važne vrijednosti koje moraju posjedovati mladi vođeni vjerom: gostoljubivost, slavlje i poslanje.

Važna i radosna bila je proslava petnaeste obljetnice suradnje obilježena 12. listopada prošle godine u Križevcima. Možete li s nama podijeliti neke dojmove?

Proživjeli smo uistinu snažne, osobite trenutke. Srdačna gostoljubivost, nazočnost ljudi koji su tijekom proteklih godina bili dionici ovoga zajedničkog iskustva, susret brojnih obitelji i djece koja su već porasla – zaista je bilo prelijepo. Danas bih se želio zahvaliti za to izvanredno iskustvo razmjene i prijateljstva koje je tijekom proteklih godina neprekidno raslo i obnavljalo se.

Čini se da je Dječje aktivno ljetu u Križevcima obilježio važnu etapu projekta Za Hrvatsku.

Što Vi mislite o tome?

Udruzi Dijete zove dijete do toga je osobito stalo jer držimo da je vrlo važno proširiti iskustvo slično Dječjem aktivnom ljetu – znači angažirati sve veći broj djece, širiti smisao volontiranja među obiteljima, povezivati mlade odgojitelje Talijane i Hrvate i pridonositi odgoju motivirane i poduzetne djece. Doista se nadam da će se ova lijepa inicijativa nastaviti i sljedeće godine.

Kakvi su planovi Udruge?

Hm, ponajprije ćemo se potruditi da se ne zaustavimo. Gospodarska kriza zaoštala se i u Italiji. S jedne strane primjećujemo drastično smanjenje prihoda, društvenih i osobnih – kojima se podržava rad udruga, a s druge je strane sve veći broj obitelji, stranih ali i talijanskih, koje kucaju na naša vrata tražeći pomoć. Nastojimo ne uskratiti pomoć ljudima u potrebi, racionalizirajući troškove i šireći broj prijatelja. Vodi nas uvjerenje da mreža solidarnosti može pobijediti svaki oblik krize. ■

Razgovarao Mario Sissa

ZAUZETOST U ŽUPI

Od 27. veljače do 1. ožujka u gradiću Faro u Križevcima održan je međunarodni susret tajništava Župskog pokreta zemalja istočne Europe. Troje članova iz središnjeg tajništva u Rimu: don Klaus Hofstetter [Nijemac], Freitas Sameiro [Portugalka] i Bartolomei Marco [Talijan] susreli su se sa članovima tajništava iz Češke, Slovačke, Mađarske, Rumunjske, Srbije, Slovenije i s domaćinima iz Hrvatske. Kroz bogati međusobni dijalog, okrugle stolove i radionice te razmjenu iskustva, upoznali su se sa crkvenom stvarnošću pojedinih zemalja i s djelovanjem članova Župskog pokreta u Pokretu fokolara, sa smjernicama

pape Franje u njegovoj pobudnici Radost evanđelja te s ulogom i prisutnošću mladih u župskim zajednicama. Došla je do izražaja ljepota i radikalnost osoba angažiranih u župi. Zacrtane su i smjernice za sljedeće tri godine.

U želji da vide i jednu župu, 2. ožujka članovi središnjeg tajništva posjetili su župsku zajednicu u Bušetini, filijali župe Sv. Roka iz Virovitice, koju opslužuje fra Vjekoslav Kocijan. Na kraju sv. mise vjernicima se obratio i don Klaus koji je koncelebrirao, a mlađi koji su je animirali zajedno sa zborom odraslih na kraju su otpjevali još nekoliko pjesama. Susret sa župljanima bio je vrlo prisan i spontan, a obitelj Sabo

velikodušno je otvorila svoj dom, priredivši svečani ručak za goste.

Poslijepodnevne sate proveli su u Virovitici. Nakon razgledanja obnovljenog muzeja u sklopu samostana, susreli su se s lokalnom zajednicom Djela Marijina. Susret se odvijao u obiteljskom ozračju, dijalogu i razmijeni iskustava o župskom djelovanju vjernika te o korjenitosti života Kristovih riječi: "Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime tamo sam ja među njima".

Posebno je lijep bio posjet albanskoj katoličkoj obitelji Gjuia, gdje su naši gosti doživjeli "zdravu i skladnu sedmeročlanu obitelj". ■

Ankica Farkaš

Ovo iskustvo odgoja za mir započelo je u Egiptu i brzo se proširilo po svijetu, što dodatno svjedoči da egiptski narod vjeruje u mogućnost mirnog suživota.

Iako izgleda da su mediji skloniji pokazivati ekstremističke grupe stanovništva, uzdigli su se i mnogi alternativni glasovi kako bi odlučno potvrdili i drugačiju stvarnost, pravo lice egiptskog naroda. Svjedočanstvo Carlosa Palme na međunarodnom susretu o odgoju u rujnu prošle godine u Castel Gandolfu pokazuje nam drugačiji Egipat, koji postaje promicatelj mira. A ove godine se priprema i Festival mira ispred piramide.

Carlos Palma je Urugvajanc. Na Bliskom Istoku živi već 26 godina, od toga 8 u Egiptu gdje je predavao engleski jezik u jednoj američkoj školi u Kairu. Sada koordinira odgojne aktivnosti na međunarodnoj razini. Među njima je i inicijativa odgoja za mir koja je obuhvatila 80 škola u svijetu, a nastala je upravo u vrućim mjesecima arapskog proljeća.

Carlos je ispričao:

"Revolucija u siječnju 2011. potakla je mlade da životom svjedoče svoje zalaganje u izgradnji mira, uključivši sve u školi, ali i druge ljude izvan škole. Nakon arapskog proljeća pokrenuli smo festival za mir na temu "Mir počinje od mene". To nas je odvelo otvaranju problemima drugih, pa smo tako ostvarili projekt solidarnosti s djecom Japana žrtvama tsunamija. Novcem od prodaje raznih predmeta koje su izradili oni, naši učenici su mogli kupiti knjige za jednu školu u Sudanu.

Djeca su intervjuirala različite ljude po ulicama, u supermarketima, u bolnicama, u veleposlaništvima, postavljajući im pitanje: 'Što je mir za

ŠTO RADIŠ ZA IZGRADNJU MIRA?

tebe i što radiš da bi ga gradio u svakodnevnom životu?' u svrhu senzibiliziranja ljudi za temu mira i sakupljanja svjedočanstava za festival. Više škola u svijetu je sudjelovalo na festivalu poslavši poruke i poeziju. Nakon festivala bili smo pozvani izložiti naše iskustvo na Svjetskom forumu o miru u Schengenu [Luksemburg]. Od tada smo na forumu sudjelovali svake godine, sa sve većim brojem učenika.

Ove godine, usred tolikih napetosti u Egiptu i na čitavom Bliskom Istoku, često u ozračju nasilja i uz mnoge žrtve, u dramatičnoj neizvjesnosti i strahu zbog nesigurne budućnosti, svejedno smo se prihvatali organizacije drugog Festivala za mir, pod naslovom: 'Napravi vidljivu promjenu'. Obuhvatili smo više od 1500 djece, nastavnike i ravnatelje iz 82 škole iz 40 zemalja s raznih kontinenata. Stigla su pisma, e-mailovi, crteži i druga umjetnička djela na temu mira. Sada su u planu mikro i makro projekti, a za sljedeću godinu festival koji će obuhvatiti još više škola a održat će se na čistini ispred piramide. Ovaj put nam je pokazao koliko je mir pri srcu mnogim ljudima na svim krajevima svijeta i koliko je tražen pravi odgoj za mir." ■

Naše zemaljsko iskustvo stalno se izgrađuje u našem odnosu s ljudima.

Kad smo u kontaktu s djecom, iz njihovih se očiju oslobađa svjetlo koje pripada drugim zvježđima. Tako i kada se približimo služiteljima čovječanstva koji žive samo od svojega idealja i s radnicima svih kategorija poticanim osjećajem pravednosti, oslobađa se drugačije ozračje koje nadilazi materijalni svijet.

Ljudska narav, makar i nesvesno, traži božansko. Ali treba ga naći, a za to je potrebno traženje. Tko traži nalazi. Cijeli život, s vrlinama i manama, naporima i radostima, iskustvima svake vrste, u sebi je traženje onoga dobra koje zovemo Bog, pa i kada to ne primjećujemo. Obrnuto, ako primjećujemo, tj. vrednujemo svaki događaj kako bismo istražili tajnu života, pronalazimo Boga i u njemu pojašnjenje i mir. Objava Boga duši nalik je odgoju kojim roditelji odgajaju djecu, koristeći milovanja i prijekore, između osmjeха и суза. Tako čini Vječni Otac. Prisnost s njim raste ako u nama raste pročišćenje. Osjećamo ga koliko ljubimo. Gospodin je rekao: "Blago čistima srcem: oni će Boga gledati"

ŽIVOT KAO TRAŽENJE BOŽANSKOGA SKLADA

Ovaj ulomak Igina Giordanija je poziv da dopustimo da nas dodirne Vječno, poticaj na traženje više stvarnosti.

Potreban uvjet: povećati ljubav.

www.adozugi.hu

[Mt 5,8]. Stoga je uvjet da ljubav vidi Boga – čistoća srca. Tako obdarena ljudska bića osjećaju kako prolaze svijetom u ozračju koje oživljava dušu, a prati ga istodobno poezija i umjetnost, znanje i zdravlje, pobjeda nad zlom, žudnja za privrženošću, svijest o vitalnosti široj od galaksija. Možda toga nismo svjesni, ali ono je gotovo dah Vječnoga, koji stvara stanice i planete, osjećaje i promišljanja, koji daje radost djetetu i mir starcu. Slobodnog čovjeka, čista srca, nosi ljubav poput neke

struje koja usmjerava sve bez iznimke. Bog uzima sve, želi sve, jer svi su njegov naraštaj, potrebno je odbaciti predrasude, koje se brzo odstranjuju ako ljubimo. "Po ovome će svijet prepoznati da ste moji učenici: budete li ljubili jedni druge", pravilo koje se najviše sviđalo Beethovenu, gotovo pojednostavljenje božanskog sklada svemira. Naravno, stalno se pojavljuju nesuglasice među ljudskim stvorenjima, ali Krist najprije uči slozi, a potom nameće zaustavljanje spirale uvrede i osvete i uspostavu kruga zajedništva kroz oprost. Oprostiti ljudima koji su nam počinili zlo znači darovati dobro, znači udijeliti dar Bogu koji nas ljubi. To znači da je življenje ljubav, da je ljubav shvaćanje. ■

(Igino Giordani u L'unico amore, Città Nuova, 1974.)

STALNO OBRAĆENJE

Tekstovi Chiare Lubich koje donosimo uzeti su uglavnom iz telefonskih emisija, a u njima nalazimo precizne misli, žarke želje i iskustva, poticaje na življenje nove zapovijedi u kojoj je nazočan Krist u svojoj smrti i uskrsnuću.

D Prva dužnost

Jednoga dana odlučila sam, kao i drugi nadam se, moliti uvijek, kako to kaže i želi Isus (usp. Lk 18,1) prikazujući njemu svaku radnju riječima "za Tebe". Milošću Božjom bila sam osobito vjerna ovoj odluci. U razgovoru s Bogom na kraju dana upitala sam Ga je li zadovoljan sa mnom i ako nije da me ispravi.

Učinilo mi se da sam na dnu srca osjetila njegov odgovor koji bi se mogao izraziti ovako: "Tvoj današnji način života i prikazivanje Bogu svake tvoje radnje riječima 'za Tebe' bilo mi je drago, ali tako bi mogao živjeti i svatko tko živi individualnu duhovnost. Ti si pozvana na drugo. Od tebe ja očekujem nešto drugačije. Tvoj poziv traži da ti prije svega postaviš za temelj svakoga tvoga čina, može i riječima 'za Tebe', uzajamnu ljubav s tvojim sestrama i braćom. Zato tvoja prva obaveza treba biti stalna spremnost dati život za njih kako bi trijumfiralo jedinstvo."

Shvatila sam lekciju.

Nakon tolikih godina duhovnoga života nastojala sam i toga dana živjeti uzajamnu ljubav, ali ne kao svoju prvu dužnost.

Zato sam odmah potražila nekoga bližnjega, raspoloživši se za spremnost da umrem i za njega, za nju, a to znači da poprimim takvo ponašanje da mogu prikazati Isusu, samo na tom temelju, svaki čin riječima 'za Tebe'.

Ima već više od pedeset godina kako sebi i vama govorim da je 'pravilo svih pravila' jedinstvo. Stoga je to i temeljno pravilo da bismo mogli moliti.

Pa ipak treba u srcu uvijek obnavljati tu našu dužnost, treba uvijek započinjati iznova. [...] Činimo sve napore da to ne zaboravimo ili, bolje rečeno, da ne zaboravimo Onoga koji treba prethoditi svemu. On je ta velika novost koju smo pozvani ponuditi svijetu.

Koje li časti moći živjeti taj poziv! Koje li punine radosti! ■

[Castel Gandolfo, 29. travnja 1999.]

POSTOJI LJUBAV
ZAJEDNIŠTVA I
ZAJEDNIŠTVO
LJUBAVI

D Spremnost dati život

Ako ljubimo, ljubav nam je često užvraćena i postaje uzajamna. A to je upravo Isusova zapovijed. U Trostvu se živi ljubav i Isus je donio uzajamnu ljubav, jer tako se ljube osobe u Presvetom Trostvu.

Isus u stvari kaže da je to njegova zapovijed - "moja zapovijed"- i nova je - nema je drugdje. On kaže: "Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio" [Usp. Iv 15,12]. To je mjera! Umro je za nas i kaže da se trebamo ljubiti sve dotle da damo život: "Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje" [Usp. Iv 15,13].

Shvaćate što znači dati drugome prostora u šatoru, ustupiti postelju, stvari, u odnosu na život, ako je to mjera...

A Isusovi sljedbenici ne mogu se nazivati autentičima ako nisu sposobni dati život.

Vrlo je zahtjevno, ali ne bojte se. Ima netko tko vam je prethodio: najprije Isus, potom sveci [...]

Ne traži se uvijek od nas da damo život. Sada primjerice vi morate slušati a ja vam nešto pričati. Nije to baš davanje života. Ali ispod toga trebamo uvijek biti spremni: ako se od mene traži [život], ja će ga dati; ako se traži... Ispod trebamo biti spremni. ■

Mladima na Svjetskom danu mladih,
Santiago di Compostela, 16. kolovoza 1989.

Ljubiti i biti ljubljeni

Kao još jedna potvrda naše zajedničarske duhovnosti, ovih mi je dana došla u ruke jedna knjiga. Autor je blaženi Balduino iz XII. stoljeća. Ovaj cistercitski redovnik postao je biskup, potom primas Engleske a kasnije papin legat. U svojim zapisima piše o potrebi da redovnici žive dobro ne samo samoču [O blagoslovljena samoču, o jedino blaženstvo], nego i da ostvaruju zajedništvo s braćom. [...]

U predivnim malo poznatim izlaganjima on među ostalim tvrdi da ljubav, raširena u našim srcima po Duhu Svetomu, ima jednu potrebu: onoga tko je živi poziva na uzajamnost. On kaže: "Djeluje uvijek tako da onaj tko je ljubljen kasnije počne ljubiti".

Tko ljubi s ljubljenom osobom želi podijeliti ne samo sve ono što ima [materijalna i duhovna dobra], nego i samu ljubav.

Po blaženom Balduinu stoga postoji ljubav onoga tko ljubi i traži zajedništvo, što on zove "ljubav zajedništva" i povrat ljubavi od strane ljubljene osobe koja među dvije osobe pobuđuje "zajedništvo ljubavi".

Stoga postoji ljubav zajedništva i zajedništvo ljubavi.

Ostvariti već od sada to zajedništvo znači predodrediti se za budući život, u nebu, gdje će uzajamna ljubav biti zakon.

Zajedništvo ljubavi po njegovu mišljenju dovodi do blaženstva koliko se to može doživjeti na zemlji.

To je naše iskustvo: riječ je o radosti jedinstva, učinku uzajamne ljubavi, što je Božja volja za sve nas.

Isus nije samo rekao "ljubite", nego "ljubite jedni druge". Tražio je ljubav koja polazi i koja se vraća.

Ljubav koju je Isus donio na zemlju traži uzajamnost, on želi da živimo zajedništvo ljubavi. ■

Rocca di Papa, 26. listopada 1995.

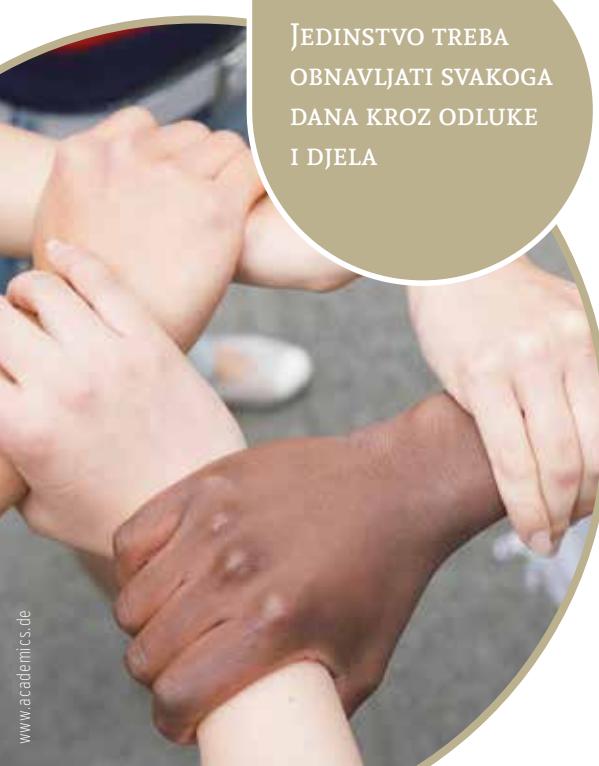
Sveta izjava

Prvi temelj na koji se oslanja naša duhovnost je svakako Isusova nova zapovijed: "Ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas" [usp. Iv 15,12] [...]

Mislim da neće biti loše izvježbati se malo dublje u ovom prvom temelju, osloncu cijele građevine.

JEDINSTVO TREBA
OBNAVLJATI SVAKOGA
DANA KROZ ODLUKE
I DJELA

A kako ćemo to učiniti?

Ja bih rekla da oživimo među nama tu ljubav. A da bi naše djelovanje poprimilo ozbiljnost i označilo novu etapu na našem svetom putovanju, savjetovala bih vama i sebi da izjavimo međusobno tu ljubav [...] sa svima onima s kojima živimo ili se svakodnevno susrećemo; da učinimo kao prve fokolarine kada su rekle: "Ja sam spremna umrijeti za tebe; ja za tebe", svaka za svaku, postavivši tako temelje našega Djela¹. A potom nastojati svom snagom živjeti u skladu s tim.

Znate da se jedinstvo, preko uzajamne ljubavi, ne ostvaruje jednom zauvijek. Treba ga obnavljati svakoga dana kroz odluke i djela. [...]

Sveta je ta izjava uzajamne ljubavi, svet je taj savez koji tražim od vas; svečan je, iako sklopljen s jednostavnosću, a vezan je i uz poteškoće. Naime, s nekim će nam biti lagano izgovoriti ga, s drugima će trebati pripraviti teren. Uz taj čin povezana je i žrtva jer će ponekad trebati pobijediti ljudski obzir, drugi put nadvladati nemar ili duhovnu rutinu u koju smo možda upali. Bit će potrebno prakticirati poniznost kako bismo uštakali samoljublje, ukratko platiti prvi trošak prijelaza s individualnog načina življenja na duhovnost zajedništva.

No Gospodin će nagraditi svaki napor i ako potom ostanemo vjerni izrečenome, dat će nam radost da zamijetimo njegovu nazočnost, učinak jedinstva, kamo god se okreneemo. ■

Sierre (Švicarska), 25. kolovoza 1994.

¹ Pokret fokolara Katolička je crkva odobrila kao Djelo Marijino.

ZAPOVIJED DUHOVNOSTI ZAJEDNIŠTVA

Uzajamna ljubav je tipična zapovijed duhovnosti zajedništva jer traži uzajamnost i jedinstvo

(Nastavak iz prošlog broja)

P utem povremenih telefonskih konferen-cija, nastalih s naka-nom da napredujemo na svetom putovanju, Chiara nas je kao prava učiteljica više puta poticala da prevladamo prepreke koje nas sprječavaju u ostvarivanju nove zapovijedi. I gotovo uvijek su predloženi koraci bili potvrđeni savezom. Sjećamo se saveza milosrđa; saveza o 40 dana kojim nas je pozvala živjeti izvan sebe kako bismo duhovno napre-dovali, umjesto da uklanjamo jednu po jednu manu; saveza težnje prema svetosti; saveza 6S [Sarò santa se sono santa subito – bit ću sveta ako sam sveta odmah]; sve do tako posebnog saveza jedinstva s Focom 16. srpnja 1949.

Arhiv CN

Učinci te izjavljene uzajamne ljubavi vrlo su očiti nadasve u prvom fokolaru koji je bio duša šire zajednice.

Chiara piše: *Jednoga dana vadile smo naše malobrojne i siromašne odjevne predmete iz ormara i stavljale ih posred sobe, kako bi potom svaka dobila ono malo što joj je trebalo, a ostatak je išao siromasima. Bile smo spremne dati u zajedništvo svoje plaće i sva mala i velika dobra koja smo imale ili smo mogle imati; spremne dati u zajedništvo i duhovna dobra . Chiara i njezine prve sljedbe-nice ubrzo su zamijetile da je život poprimio kvalitativan*

skok. Po življenoj uzajamnoj ljubavi Netko se tiho ušuljao u njihovu skupinu: Isus, nevidljivi Brat, koji daruje sigurnost, nikad doživljenu radost, novi mir, puninu života, jedinstveno svjetlo. Te su plodove odmah doživjele.

Tako je bilo u prvim vremenima! Ali tako je i danas!

Svakoga dana doživljavamo koliko je zahtjevno ispred svega postaviti neprestanu uzajamnu ljubav!

Čitajući Chiarine tekstove ohrabruje nas što je i u tim prvim vremenima bilo prepreka u prakticiranju uzajamne ljuba-vi, ali je jači bio poticaj stalnog

započinjanja. I evo još jednog saveza, saveza milosrđa.

Piše Chiara: *Budući da smo se susretale s poteškoćama zbog nesavršenosti što ih je svaka od nas imala, odlučile smo ne gledati se ljudskim očima, [...] već očima Boga koji sve prašta i zaboravlja. I osjetile smo tako obveznim uzajamno praštanje, po uzoru na milosrdnog Boga, da smo među nama sklopile neku vrstu saveza milosrđa, odlučivši da se svakoga jutra kada ustanemo gledamo kao nove osobe, koje nikada nisu imale one nedostatke .*

Evangelje opominje: "Što gledaš trun u oku brata svojega,

a brvna u oku svome ne opažaš? [...] Licemjere! Izvadi najprije brvno iz oka svoga pa ćeš onda dobro vidjeti izvaditi trun što je u oku bratovu." (Lk 6,41-42)

Odlučujuće su bile te riječi za prvu skupinu fokolarina i fokolarinki s Chiarom, a i danas za nas.

Put otkrivanja sve ljepote našega poziva i danas polazi od toga da prije svega obnovimo savez milosrđa, tako da stavimo "zlatne naočale" pred svakim bratom u istom idealu. Pozvani smo uzajamno, svakoga dana učiniti ovaj herojski čin, kako bismo se uspoređivali

ih je Božje svjetlo usredotočilo na Isusov vapaj na križu: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" Tu nalazimo "kao što". Ističe to i Ivan Pavao II. u važnoj postsinodalnoj apostolskoj pobudnici "Vita Consacra-ta", br. 42. On piše: "Ljubav je Krista dovela do sebedarja, sve do najveće žrtve na križu. Ni među njegovim sljedbenicima nema pravoga jedinstva bez te bezuvjetne uzajamne ljubavi, koja zahtjeva spremnost na služenje bez štednje energije, spremnost prihvati drugoga onakvoga kakav jest, bez osuđivanja , sposobnost praštanja 'sedamdeset puta sedam' ".

Isus Napušteni je mjera uzajamne ljubavi koja se traži od nas u Pokretu fokolar. *Mjera bez mjere* – piše Chiara – u dužnom davanju svega, ne ostavljajući ništa za sebe, spremni dati ne samo život, nego i svako duhovno ili materijalno bogatstvo .

Doimlje se kako Chiara potiče na komuniciranje onoga najboljega što imamo, a to su iskustva Riječi života, kao izraz uzajamne ljubavi. Darujući iskustva Riječi života drugi raste, učimo jedni od drugih, a nadasve – ispunjamo dan nadnaravnim. Na neki način među nama živimo onu riječ

Arhiv CN (2)

STAVIMO "ZLATNE NAOČALE" PRED SVAKIM BRATOM U ISTOM IDEALU

s mjerom ljubavi koju je Isus imao prema nama: "Kao što sam ja ljubio vas".

Kako nas je On ljubio? Dajući nam sve, izgubivši za nas čak i osjećaj svoga jedinstva s Bogom, kako bi na sebe uzeo cijelo naše ljudsko stanje i uveo nas sa sobom u život neba. Chiara i njezine sljedbenice razumjele su to vrlo rano, kada

koju je i sam Isus živio došavši na zemlju: "Priopćih vam sve što sam čuo od Oca svoga". Doživljava se ljubav koja je naravno nadnaravna; ljubav koja u sebi posjeduje – kako nas uči Novi zavjet – i sve ljudske značajke bratske ljubavi, kao primjerice snagu i osjećaj. U poslanici Rimljanima čitamo: "Srdačno se ljubite pravim bratoljubljem! Pretječite jedni druge poštovanjem!" A Petar potiče: "Od srca žarko ljubite jedni druge".

Riječi "kao što sam ja ljubio vas" – na kojima se temelji naša uzajamna ljubav uzeta doslovno, tj. s izjavljenom raspoloživošću da smo spremni dati život jedni za druge, odreći se svega za braću po primjeru Isusa u napuštenosti – dale su nam doživjeti da je uzajamna ljubav tipična zapovijed duhovnosti zajedništva, upravo zbog onoga više koje traži: uzajamnost i jedinstvo. U riječima "kao što sam ja ljubio vas" sabran je sam život Trojstva što nam ga je Isus objavio došavši na zemlju, život "koji mi moramo nastojati naslijedovati, ljubeći jedni druge, [...] kao što se osobe Presvetog Trojstva ljube međusobno". Takvu ljubav Duh Sveti ulijeva u srce svakog kršćanina, jednako

**"SRDAČNO SE
LJUBITE PRAVIM
BRATOLJUBLJEM!
PRETJEČITE JEDNI
DRUGE POŠTOVANJEM!"**

kao i u srce svih vjernika i ljudi dobre volje. U apostolskom pismu *Ulaskom u novo tisućljeće* br. 42 čitamo: "Zajedništvo je plod i očitovanje one ljubavi koja se, provirući iz srca vječnoga Oca, izljeva u nas po Duhu koji nam Isus daje", kako bi nas sve učinio "jednim srcem i jednom dušom". Ostvarujući to zajedništvo u ljubavi Crkva se očituje kao sakrament, tj. kao znak i sredstvo intimnog jedinstva s Bogom i jedinstva svega ljudskoga roda. Postoji stoga – kaže Chiarra – srodnost između Oca, Sina i nas kršćana po jednoj

božanskoj ljubavi koju posjeđujemo. Upravo nas ta ljubav ucjepljuje u Trojstvo. Ta nas ljubav čini djecom Božjom. Po toj su ljubavi nebo i zemlja povezani velikom strujom. Po toj ljubavi kršćanska zajednica je prenesena u Božju sferu a božanska stvarnost živi na zemlji gdje se vjernici ljube. ■

(Nastavlja se)

¹ Usp. ID., *Il comandamento nuovo, in Scritti Spirituali/3. Tutti uno*, Roma 1963, str. 40; ⁵ Isto, str. 39;

³ Mt 27,46; ⁴ Mt 7,1-2; ⁵ Mt 18,22;

⁶ Papa Giovanni Paolo II, *Esortazione Apostolica post-sinodale Vita Consecrata* n°42, 25/03/1996.

⁷ Cf ID., *Spiritualità dell'unità e vita trinitaria*, Castelgandolfo, 23 giugno 2003.

⁸ Usp. Iv 15,15; ⁹ Rim 12,10; ¹⁰ 1Pt 1,22;

¹¹ Usp Rim 5,5; ¹² Dj 4,32;

¹³ Drugi vatikanski sabor, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 1;

¹⁴ Riječ života Nova zapovijed.

STVORENI ZA DRUGE

U siječnju ove godine navršilo se 20 godina od prerane smrti njemačkog biskupa iz Aachena mons. Klausu Hemmerlea. Chiara Lubich nazvala ga je suutemeljiteljem Pokreta fokolara: "Pomogao mi je ostvariti dvije vrlo važne stvarnosti – ogranač biskupa prijatelja animiranih duhovnošću jedinstva i osnovati školu 'Abba' s ciljem prevođenja u nauk duhovnosti jedinstva", odgovorila je 1999. godine u jednom intervjuu na pitanje o Hemmerleovom doprinosu Pokretu fokolara.

Nova zapovijed je središnja tema u životu i misli Klausu Hemmerlea. Nazvao ju je Božnjim izumom za potpuno ostvarenje čovjeka. Donosimo nekoliko tekstova iz bogate zbirke njegovih zapisa.

D Nalazio sam se u Monterredondu, u Kolumbiji, u kući časnih sestara nje-mačkog podrijetla, u pokrajini gdje se uzgajala samo šećerna trska. Od te monokulture ljudi su teško preživljavali. Časne sestre su započele aktivnosti gradeći kućice kako bi obiteljima dale mogućnost da žive. Uredile su veliki vrt, gdje su oni učili uzgajati i druge biljke, osim šećerne trske. Sada je tu već i škola gdje djeca mogu ostati u vrijeme ručka. Tu oni doživljava-ju predivno iskustvo, otkrivajući nešto što do tada nisu poznavali: ručak.

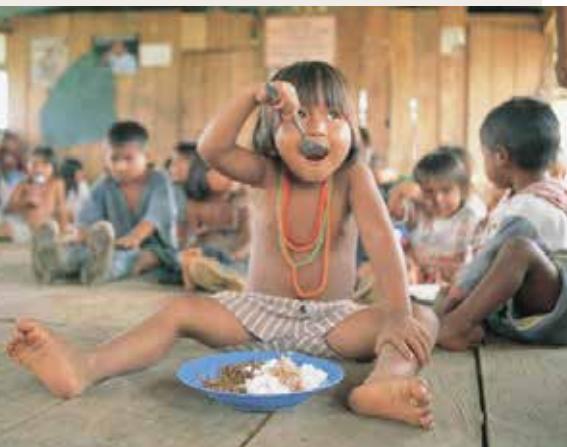
Došao sam tamo, igrao se s djecom i razgovarao s njima. Jedan od dječaka, negdje između šest i osam godina, približio mi se i rekao: "Ako ostaneš s nama, poklonit ću ti svoj ručak". Izvanredne riječi: poklonit ću ti svoj ručak. Te mi riječi pokazuju za što je sve čovjek sposoban.

Više puta sam razmišljao: zašto sve daju go-stu, a potom sami nemaju što jesti?

Ne bi li im trebalo reći: Mnogo je razumnije da mi date samo malo, tako će te i vi imati što za pojesti. Ako bih im pokušao reći: "Ne, neću uzeti, jedite vi, dobro će vam doći, ja mogu jesti i sutra", bilo bi to veliko poniženje.

Ne, ne! Ljudi smo, a ljudsko dostojanstvo znači da drugima možemo nešto darovati, da mo-žemo udijeliti nešto od svoga, iako nas košta, iako naizgled gubimo. Imam dojam da je bit u ovome: Čovjek ne želi samo posjedovati ili nešto trebati, nego želi živjeti tako da može nešto darovati i drugima. Ozbiljno ćemo uzeti ljudsko dostojanstvo u svijetu samo onda kada drugima damo toliko da i oni mognu darovati. ■

**(Govor na biskupijskom susretu mladih katolika,
20. 11. 1985.)**

NJEMAČKI BISKUP IZ AACHENA, MONS. KLAUS HEMMERLE

DBiti, znači ući u odnos, prije svega u odnos s Bogom, s izvorom bez kojega smo ništica. Ali taj odnos s izvorom trebamo živjeti u uzajamnom odnosu, u davanju i primanju. Samo u tom ritmu, u kojem naizgled gubimo sebe, nalazimo sebe. Kao što se svjetlo koje ne baca svjetlosne zrake gasi, kao što se izvor koji ne daruje više vodu suši, tako se događa i s nama i sa svim drugim.

Mi smo stvorenici za drugoga i za druge, stvorenici smo jedni za druge, i samo u tom daru pronalazimo sebe. ■

DOd prvog trenutka Isusov je život jedan odgovor, jedan "da". U njemu se potpuno podudaraju izvor i odgovor. Upitan želi li postati čovjekom, odgovorio je: "Evo, dolazim vršiti volju tvoju" [Heb 10,9]. Tako smo od samog početka uvučeni u odnos između Sina i Oca. Taj "da" između Oca i Sina jest prostor u koji smo prihvaćeni, željeni, omogućeni, stvorenici i spašeni.

Taj "da" između Oca i Sina rađa i povlači u prostor slobode mene i svih i sve. Tu nam dolazi ususret drugačiji Bog, drugačiji od onoga koji stoji na vrhuncu svega, samotnjak, koji ne čini drugo doli dijeli zapovijedi ili naklonost. Drugačiji Bog od onoga koji se nalazi onkraj raskrižja svakog iskustva, koji ni s jedne strane nije dokučiv i o kojemu ne znamo gotovo ništa. Drugačiji Bog od onoga koji je poput formule što objašnjava i opravdava sve što se događa. Drugačiji Bog, sigurno, od onoga koji je cijenjen jer je uvijek najveći, ali ostaje zatvoren u svojoj neizrecivosti. Koliko je drugačiji ovaj Bog! Taj me Bog obuhvaća potpuno.

Na meni je reći: "Vjerujem u ljubav" i "Evo me! Spreman sam! On me ljubi!" Ucijepljeni smo i obuhvaćeni, omogućeni i utemeljeni u živi odnos između Oca i Sina. ■

DAko živimo od Njega, nismo usamljeni sateliti koji kruže oko Njega, nismo egocentrične i izolirane točke koje ga povlače u sebe, a među sobom su zatvorene, bez prozora. Ne. Taj odnos između Oca i Sina, koji je preko našeg odnosa s Isusom postao naš odnos s Ocem, sada postaje i naš uzajamni odnos. Ako svijet mora vjerovati, ako svi moraju sudjelovati u tom životu, onda se to može dogoditi samo ako između nas i našega bližnjega postoji ista živa stvarnost koja postoji između Isusa i nas [usp. Iv 17,21-23].

Samo kada živimo na način da si "ti" moj život u meni i "ja" tvoj život u tebi, samo kada se Trojstvo ostvari među nama, samo tada se ostvaruje smisao Isusovog poslanja i Božji život postaje život svijeta. Naše jedinstvo u uzajamnosti odlučujuća je točka u kojoj Trojstvo postaje vidljivo svijetu. ■

PRAVA LJEPOTA JE SVJETLO KOJE DOLAZI IZ BOLI

Sarah Finch slobodna je umjetnica – glumica, redateljica, profesorica – po mnogočemu jedinstvena. Živi u Londonu, a radi na raznim stranama svijeta, gdje je odvedu projekti: u kazalištu, na televiziji, filmu i radiju. Pored toga je i fokolarina, pripadnica Anglijske crkve. Jedna je od prvih umjetnika koji su načela duhovnosti jedinstva pretočili u svoj život i rad. Razgovor je vođen na marginama susreta u Castel Gandolfu, a u njemu je Sarah snagom svjedoka rado darovala svoje umjetničko iskustvo našim čitateljima.

Reći nam nešto o sebi.

Od malena me privlačila umjetnost. Vježbala sam balet i mislila da ću postati balerina. Odrastajući primijetila sam da je to područje određene elite, a ja sam u srcu imala cijeli svijet. U školi sam već tada bila priznata i kao glumica. Jednom nam je na natjecanje došao poznati glumac Robert Bolt i ohrabrio me. Tada sam imala 16 godina i već sam se susrela s Pokretom fokolara. Svoj sam život željela istrošiti za nešto veliko, za Boga. Pomisnila sam da se zato trebam prestati baviti kazalištem. Kasnije sam

uz pomoć drugih razumjela da ako imamo neki talent, treba ga koristiti u službi drugih. To je promijenilo moje gledanje na profesiju, od tada je vršim kao dar. Potom sam razumjela da se i kroz umjetnost može dodirnuti duša, može se darovati duša.

Kakvi su bili tvoji glumački počeci?

Jedna od mojih prvih uloga bila je Mali princ. Sjećam se kako sam na početku pokušala biti glumica, ali kasnije sam razumjela da to nije obavljanje, činjenje nečega, nego da

trebam BITI. Glumiti tu ulogu značilo je prije svega BITI s jednostavnosću. Tako sam svake večeri osjećala kako idem na putovanje s publikom, oni u meni i ja u njima. I doista, u trenutku smrti Maloga princa ja sam osjećala kako plačem na neki način sa sobom. Osjetila sam kako mi taj posao daje veliku povlasticu da mogu sa čovječanstvom dijeliti njegove traume. Jer mi glumeći dodirujemo svu dubinu boli. S istim redateljem radila sam i drugi komad o osobi koja je dodirnula patnju. Nakon jedne predstave u razgovoru s

publikom jedna osoba koju sam tada prvi put srela sa mnjom je podijelila svoje najdublje boli. Pitala sam se kako to da ona razumije da je ja razumijem. Shvatila sam da je to zbog moje uloge. Ona je osjetila da sam neke stvari razumjela. Vidim kako ovu profesiju trebam živjeti "na vršcima prstiju", uvijek u ljubavi prema drugima, nikada ne misleći na sebe, jer samo ako imamo veliko srce možemo dijeliti boli i traume svijeta, te ozdravljati rane. Naravno, i nasmijavati, jer i to je služenje, ali i pomagati ljudima s kojima smo na životnom putovanju, dakle služiti.

Radila si i na mjuziklu *Streetlight s Gen Rossom*.
Imala sam privilegiju nastupiti i pred Chiarom Lubich. Osjetila sam kako je ona shvatila da se i na taj način može obraćati čovječanstvu. To je i odgovornost. Ona mi je potom predložila da pomognem glazbenoj skupini Gen Rosso. Lijepo je raditi s osobama s kojima se doista može prakticirati uzajamna ljubav, iz koje se rađa umjetnost. To je i ogromna privilegija! Radila sam s njima na mjuziklu *Streetlight*, na projektu "Jaki bez nasilja". Sjećam se nastupa u Jamajci. Imali smo

radionice s mladima u Trenchtownu, na periferiji Kingstona, u jednome od najboljih mjesteta u svijetu, gdje vlada maloljetničko nasilje. Potom su neki od njih nastupali s Genrossom na pozornici. Bilo je tako snažno raditi s njima i vidjeti kako ih je doslovno razrio način života koji smo im predložili, gdje smo svi skupičnili sve da svi budu jedno.

Predstava je rezultat timskoga rada...

Slučajno sam se našla u situaciji da radim i kao redateljica. Mislila sam da redatelj treba imati puno sposobnosti, veliku viziju, ali radeći s Genrossom vidjela sam to iz drugoga kuta. I veliki režiser Ermanno Olmi potvratio je da je naš zadatak destilirati, biti destilatori, a ja sam se u tome potpuno prepoznala. To znači da budući da si

otvoren svima onima s kojima radiš, ti daješ sve, oni daju sve i kroz to davanje dolaze ideje kako voditi razvoj predstave. Tako sam jednom objasnila svoju ulogu ekipi s kojom sam radila i surađivali smo na predstavi s izvanrednim rezultatima. Postigli smo veliki sklad i zalaganje svih u radu i to nas je dovelo da se doista osjećamo kao jedna obitelj.

Što radiš sada?

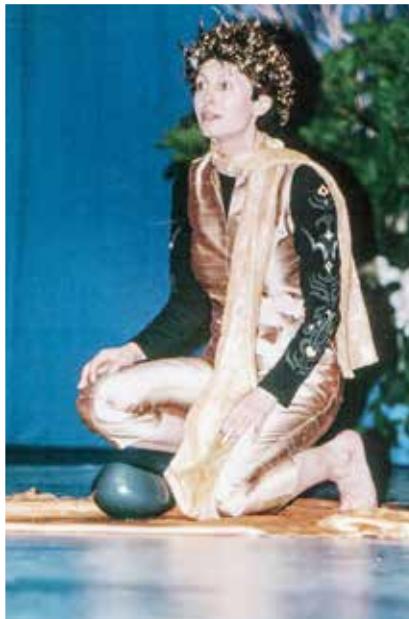
Uključena sam u jedan multikulturalni projekt s glazbenicima sufijima, gdje zajedno radimo predstave, glazbu i poeziju, uzimajući nadahnucu kako od Shakespearea tako i od perzijskog sufija mističara Rumija. Ti veliki duhovni likovi iz prošlosti duboko dodiruju istinu koja se nalazi u svakoj ljudskoj duši. U toj suradnji se gradi mir. Jer surađujući u

umjetnosti, mi prepoznajemo da smo jedno, a time i naše zemlje. To je naš mali doprinos ujedinjenom svijetu.

Počela sam raditi i na kazališnoj predstavi o Etty Hillesum, mladoj Židovki iz Nizozemske koja je umrla u Auschwitzu 1942. Živeći u getu, u malom prostoru, kad su joj oduzete izvanske slobode, posebice sloboda kretanja, ona otkriva sreću i slobodu u sebi, u svojoj nutrini. Krenula je na vrlo zanimljivi nutarnji put, u otkrivanje onoga – ona kaže – što je najdublje u duši, a ja to nazivam Bogom. Željela je biti svjetlo, srce u tom logoru, i ja mislim da se iz te predstave može puno toga reći. Pred sobom vidim puno projekata. Uz to radim sa skupinom Gen Rosso na novoj predstavi. Nalazimo se pred izazovom da je ovoga puta stvorimo zajedno od početka. Osjećam također da je došao trenutak da iskustvo koje sam živjela svih ovih godina darujem novim naraštajima. Tako predajem u nacionalnoj kazališnoj školi na Kubi, radim i na sveučilištu u Maroku. Ponekad se dogodi koja turneja. Surađivala sam i sa skupinom u Hollywoodu na filmu C. S. Lewisa *Dreamer of Narnia*.

Arhiv Sarah Finch

Možeš li nam još nešto reći o zajedničkom radu s Gen Rossom?

Posebnost Gen Rossa je raditi i surađivati s ciljem ujedinjenog svijeta. To traži spremnost da potisnemo vlastite ideje. Umjetniku je to vrlo teško. I ja sam takva. Sjećam se da smo se okupili na probama i ja sam krenula sa svojom idejom.

Time sam počela rušiti scenarij koji su oni već imali. Razumjela sam da ne činim dobro. Zaustavili smo posao, baš zato da bismo se podsjetili da nam je najvažniji odnos. Bila sam spremna odstraniti sve svoje ideje, a jednako tako i pisac scenarija. Tada je on učinio

vrlo velikodušnu gestu. Uzeo je scenarij i rekao mi: "Dajem ti ga". On ga je napisao, a ja sam bila u ulozi redateljice. Vratili smo se na probe, oboje spremi podrediti sve svoje. Započeo je tjedan dana rada kakav nikad do tada nisam doživjela: sve je išlo lijepo, osjećali smo se obasjani

www.pjproductions.co.uk

svjetлом i puni nadahnuća. Mislim da smo tada ustanovili novu metodu rada, jer iz potiskivanja svojih ideja nastalo je nešto novo, veće i od mene i od njega.

Ne ostaje se bez ideja?

Ne, naprotiv, tu se rađaju genijalne ideje! Tako sam ja

zadobila veliku odvažnost. Jer treba uvijek hodati nad ponorom, kroz bol: kao Isus na križu koji se odrekao svega, izgubio sve, ali je i pronašao sve. I mi u tom umjetničkom koraku gubljenja svega, nalažimo sve.

Doživjela sam i jedno iskustvo s komadom iz suvremene umjetnosti *Ne ja S.* Backetta, koji je s mnogo strana opisan kao negativan. Prihvatile

sam ulogu, a jedna je osoba dala puno primjedbi da sam je izmijenila i da je postala pozitivna. Pomisnila sam kako ne bih nikad promijenila rad jednog autora, ja samo prianjam uz njegove riječi, ali sam razumjela da je interpretacija prošla kroz moju dušu i da je ulozi pridodan doprinos moje duše. Jer interpretacija je doprinos umjetnika. Ja sam samo nastojala biti vjerna.

otvoriti kozmičkoj patnji. Kako bismo napredovali mislim da se uvijek moramo otvarati bolima čovječanstva. Prihvati ih i preobražavati, no nadasve primiti i proživljavati na vlastitoj koži, kako bih bila dostoјna raditi ovaj posao.

Znači da si u životu doživjela to iskustvo boli?

Da, mnogo puta. Imala sam avanture i u obitelji. Jednom sam rekla da kad bih ispričala sve avanture, ljudi bi rekli da nije istina. No život nas uči da budemo potpuno ljudski, ali i da dopustimo da prođe nešto nevidljivo, što dodiruje srca i daje im nadu da će biti shvaćena.

Jer bol nije posljednja riječ...

Neeee, poslije dolazi svjetlo. I to svjetlo i ta nada nosi nas k ostvarenju jedinstva: "Da svi budu jedno". I u predstavi postoje trenuci kada na pozornici dišeš isto kao i publika. To su dragocjeni trenuci, gdje se doista osjećamo u potpunom jedinstvu.

Jedna osoba koja nije razumjela jezik a gledala je moju predstavu na kraju mi je rekla: "Ništa nisam razumio, ali bio sam u tebi i razumio sam sve". To je misterij života. ■

SVESTRANA DOMAĆICA

*Prvo odgajiteljica, zatim kuharica, bolničarka, kućanica, vjeroučiteljica...
Različita "zanimanja" jedne majke.*

Arhiv CN

Kad smo se vjenčali, radila sam kao tajnica, kako bih sa suprugom mogla stvoriti materijalne osnove za obiteljski život. Godinu dana nakon vjenčanja, na našu veliku radost, rodilo se prvo dijete. U dogovoru sa suprugom, odlučila sam se posvetiti isključivo brizi za kuću i podizanju djeteta. Vrlo brzo još je troje djece obogatilo našu obitelj. Njima se nešto kasnije pridružilo još dvoje.

Materijalnih problema i briga bilo je napretek, ali evandeoske riječi "Pogledajte ptice nebeske: niti siju, niti žanju, niti sabiru u žitnice, a vaših Otac nebeski hrani" uvijek su mi pomagale da zadržim povjerenje u Boga. Naravno, uvijek sam imala puno posla, ali osjećam se u potpunosti ostvarenom i mirnom. Kao domaćica imala sam sreću prakticirati mnoga zanimanja. Počela sam kao odgajateljica (to mi je bio san od malena), zatim kuharica:

samo Bog zna koliko je mašte potrebno da se ne ponavljaš, a opet zadovoljiš sva ta usta! Moram biti i spremičica: to baš i nije najzahvalniji posao, ali je vrlo potreban. Osim toga sam soberica i glaćarica: volim glaćati iako su koševi za rublje prepuni. Ponekad glaćam sjedeći: taj mi posao dopušta slušanje glazbe, a mogu i razmišljati, moliti, posvetiti trenutke samoj sebi.

Dogodi mi se da budem i bolničarka: ne samo da zalijećim rane, zbrinem prehladu ili grlobolju i boli u uhu, već je tu mnogo probdjevenih noći uz uzglavlje djece kad imaju visoku temperaturu, a ujutro – koje li radosti kad sve bude u redu! Naravno, bila sam i učiteljica: to je, ponavljam, moj mlađenački san, a sad ga mogu ostvariti na svim razinama. Vrlo je uzbudljivo, ali i naporan, no koliko li je obogaćenje moći biti sa svime u tijeku. Uza sve to bila sam odgajateljica u vjeri, moralu, međuljudskim odnosima, a ponajviše u ljubavi. Morala sam čak

SLOBODNA TRAŽITI

it.123rf.com

improvizirati i kao pravnica: koliko sam puta morala, i još uvijek moram, presuditi u sukobu među djecom, dakako uz rizik da će pogriješiti. Ne smijem zaboraviti ni zanimanje psihologa, jedino zaista prikladno zanimanje kad je riječ o adolescentima. Radi se jednostavno o tome da budete prisutni i

EVANDEOSKE RIJEĆI "POGLEDAJTE PTICE NEBESKE..." UVJEK SU MI POMAGALE DA ZADRŽIM POVJERENJE U BOGA.

da ih saslušate, da "gubite vrijeme", posebno u razgovoru s njima. Mogu reći da sam mnogo naučila od svoje djece, a i dan-danas oni me uče mnogočemu. Domaćica, za mene je to život posut radostima i teškoćama. Sjećam se dobro tragičnog dana kad sam "pukla" prebacujući svojoj obitelji sve one godine u kojima su me priječili da odem na skijanje, izlete u planine i tko zna što sve ne! Sve to kao odgovor na malo egoizma od strane mojih bližnjih. No sjećam se i radosti kad sam ispod svoga jastuka otkrila kovertu s

bonovima jednoga od mojih adolescenata pomoću kojih se obvezao obaviti različite poslove u kući kao npr. četiri bona za glaćanje, četiri za kuhanje, dva za pospremanje ormara za cipele, dva za laštenje kožnih naslonjača itd. Koverta je bila puna. Jednog mi je dana jedna osoba rekla: "Ti ne radiš vani i ne znaš ništa o životu, politici i društvenim problemima".

Usudila sam se odgovoriti joj da se osjećam potpuno uklopljenom u društvo. Svi sastanci s nastavnicima, roditeljskim udrugama, sastanci u župi za pripremu djece za sakramente također su dio mog života kućanice. Štoviše, mogu sebi dopustiti i trenutke stanke kada pozivam prijateljicu na kavu pa razgovaramo o onome što nas zaokuplja. Priznajem da mi ponekad treba hrabrosti te fizičke i psihičke snage kako bih se suočila s poteškoćama koje se pojavljuju, a i s napastima da se osjećam kao obična "svestrana domaćica".

Tu snagu i hrabrost pronalažim samo u opredjeljenju za Boga koji me nikad ne napušta i uvijek daje svoje milost onome tko ih traži. ■

Imam 35 godina i živim sama. U posljednje vrijeme, kada izadem s prijateljima ili sudjelujem na slavljima, imam osjećaj da me uvijek smatraju kao onu koja je 'u potrazi'. Ta me misao uznemiruje.

Zaista je teško znati što drugi misle o nama. Ja ponekad znam stvoriti film s puno zapleta i zavjera samu zbog nečega što je netko šapnuo ili što sam uhvatila u letu iz razgovora prijatelja, a onda otkrijem da se nije govorilo o meni nego o posljednjem mobilu na tržištu. Drugim riječima, ponekad je ono što mislimo da drugi misle o nama samo projekcija naših nesigurnosti.

Istina je, postoje i ljudi koji razmišljaju kako si opisala. Primjerice, autor na portalu jednog muškog internetskog portala daje naslov svom članku: *Očajne*

SAM

usidjelice: 10 stvari koje trebate znati da se ne upleteete. Čitajući prilog izgleda da je posvećen velikom lovu na gorostase iz pećinskih vremena (stvarno mislim na vremena čovjeka s toljagom). Ukratko, loš ukus, a ljepota otkrivanja i upoznавanja drugoga svedena na hirovitost i površnost žutog tiska.

Ako, pak, stvarno izlaziš s ljudima koji te vide takvom, vrijedi savjet: "Ne razmišljam o njima, nego gledam i prolazim". To je njihov problem, a ne tvoj. Kao da traženje srodne duše nije dopušteno, lijepo, normalno, ali i zahtjevno i naporan! Svatko od nas ima potpuno pravo tražiti svoj put! Ti budi ono što jesi, odbaci ružne misli i hodaj bezbrižna, bez straha, ali bez očekivanja. Da, očekivanja, upravo tako! Jer ponekad, priznale mi to žene ili ne, mnoge od nas izlazimo vani već zaljubljene: s nadom da ćemo sresti muškarca našeg života! Takve smo stvorene, nema izlaza. Ali toj prirođenoj romantici možemo doskočiti nazivajući je pravim imenom. Riječ je o romantici, a ne o stvarnosti. A poneki oblici romantike stavljaju neke osobe na postolje i zamjenjuju krivolovce za plave prinčeve, a moguće muškarce života smatra se preponosnim i nesimpatičnim (sjetimo se samo Darcy iz „Ponosa i predrasuda“).

Idući put pokušaj izaći u stvarnost, ostavljajući strahove i romantiku po strani. Neka te vodi želja da upoznaš drugoga na kojoj se temelji tvoja čežnja za susretom. Ne znam hoćeš li susresti muškarca svog života. Zasigurno ćeš otkriti mnoge ljude u kojima ćeš slobodno otkrivati ljepotu. A zatim, kako kaže moj mudri prijatelj, ne bi bilo loše početi razmišljati kako drugi mogu vidjeti u tebi ono što jesi: lijepu osobu sposobnu voljeti i biti voljena. ■

T. Pastorelli

NAMETLJIVI SVEKRVA I SVEKAR

Zbog materijalnih razloga nakon vjenčanja išli smo živjeti blizu Stjepanovih roditelja, u gradu gdje do tada nisam živjela. Ta blizina dolaskom prvoga djeteta postajala je sve težom i čini me nervoznom. Ponekad smatramo da je ispravno postaviti ograničenja njihovim posjetima i željeli bismo ne primati stalno savjete kako se organizirati s djetetom, no bojimo se da ćemo ih povrijediti. U posljednje vrijeme situacija je takva da ugrožava naš odnos.

Iako su nam obitelji iz kojih smo potekli uporište za cijeli život i trebamo se uzajamno podržavati koliko je to moguće, nije za podcijeniti potreba da izgradimo svoj obiteljski put, uspostavljajući svoj stil života i odgoja djece. Poznajem obitelji koje su živeći u blizini roditelja uspostavile dobru ravnotežu i iz toga izvukle obostranu korist. No ponekad, opravdavajući se traženjem pomoći mlade obitelji, dođe do određenog uplitana od strane roditelja ili ovisnost o njima. U statistikama čitamo kako to može postati prijetnja odnosu bračnoga para. Kažu da se 30% razvoda dogodi zbog toga.

Na tvom mjestu tražila bih nadasve dublji odnos sa Stjepanom i nastojala doći do mirnog dijaloga s njim. Ako izbjegavaš temu iz straha da ćeš ih povrijediti ili podnosiš situaciju prikrivajući je možda osmijehom, riskiraš da će se neprijateljstvo i nezadovoljstvo gomilati te kasnije možda

nekontrolirano eksplodirati, stvarajući tako probleme koje će biti još teže rješiti.

Želim vam da zajedničkim dogовором i ljubaznim ali odlučnim tonom uspijete izraziti vaše stajalište pred njegovim roditeljima. ■

G. Pieroni

MORAMO LI JEDNO DRUGOME BAŠ SVE REĆI?

Imam dojam da je moja žena s prijateljima suviše nametljiva, ali svaki put kad joj to pripomenem uvrijedi se i zatvorí kao jež. Je li među supružnicima korisno reći sve?

Iskrenost je nužno potrebna vrednota, ali ne smije postati ka-vez. Ona treba uvijek biti vođena razboritošću i shvaćanjem. Treba govoriti iz ljubavi i s ljubavlju. Pokretač naših djela uvijek mora biti ljubav. Ako primjerice vidimo

da drugi počinje biti nametljiv, naprasit, lako gubiti strpljenje, korisno je dati mu savjete kako bismo mu pomogli u rastu ali i kako bi raslo jedinstvo bračnoga para. No potrebno je pronaći pravi trenutak za dijalog s njim, kako bi on postao svjestan svoga ograničenja, izražavajući se blago i bez učiteljskih tonova. Ponekad je potrebno strpljivo čekati, prihvatajući drugoga onakvoga kakav je, s njegovim kvalitetama, ali i sa svim njegovim ograničenostima. To čekanje može nam pomoći da situaciju sagledamo objektivnije i da u pravom trenutku kažemo svoje mišljenje bez ranjavanja, nenavezano. Ako potom dobijemo dojam da drugi ne čini ništa kako bi promijenio svoje ponašanje, imajmo u vidu da nije uvijek lako mijenjati se. Često je za to potrebno vremena i strpljenja. Moramo paziti da ne ponavljamo uvijek iste riječi, nastojati gledati drugoga

uvijek novim očima i više ciljati na njegove pozitivne strane. To će mu pojačati želju i volju za promjenom više od svih naših upozorenja.

Neće uvijek biti potrebno govoriti. Ponekad će nas ljubav potaknuti na šutnju, ali to mora biti aktivna šutnja, ne iz straha, obeshrabrenosti, površnosti, želje da izbjegnemo raspravu, nego šutnja koja će se i dalje nadati i vjerovati u drugoga, ne presta-jući nikad poticati, ohrabrivati, cijeniti. A kad osjetimo da bi baš bilo korisno istaknuti neku grešku ili pogrešno ponašanje, najprije se upitajmo: "Hoće li mu to samo donijeti nezadovoljstvo ili će mu pomoći da se popravi?" Iskreno, ponekad je iskrenost nepotrebna! Za supružnike je važno dati se posve jedno drugome. Reći sve jedno drugome ima smisla samo ako ulazi u dimenzi-ju ljubavi bez granica. ■

M. R. Scotto

DUBOKA KOMUNIKACIJA I ZAJEDNIČKO PLANIRANJE

Važno je drugoga otvoriti važnim saznanjima o sebi i o svojim duhovnim životnim prostorima

Nema sumnje da se danas mnogo komunicira: sms poruke, elektronska pošta, facebook, mobitel, skype, fiksni telefon. Kod nas doma u večernjim je satima do fiksнog telefona nemo-

recabrones.net

odlično uočiti mladenačke trendove. Da se razumijemo: jao nama kad ne bi bilo ljubavnih izjava, "gubljenja vremena" na telefonu da se izjavi ljubav, namigivanja, itd. Ali mislimo da su nužni i trenuci kada ćemo reći nešto više. Svjesni smo da nikada nećemo moći reći sve, štoviše, mislimo da to nije ni potrebno. No smatramo da je važno otvoriti drugoga važnim saznanjima o sebi i o svojim duhovnim životnim prostorima. Franka je razvedena i kaže: "Upoznajte se dobro. Bolje je prije braka nego poslije".

Julija je također razvedena: "Kasno sam shvatila da nemamo nikakav zajednički životni plan, nismo nikada razmjenjivali mišljenja o važnim temama [namjerno? misleći podsvjesno da je preko nekih stvari bolje prijeći?], primjerice o temi vjere ili o drugim vrednotama kao što su poštjenje ili karijera. Potjećemo iz vrlo različitih okruženja i razgovarali smo malo. Rođenjem djece zaoštrole su se razlike, primjerice o vjeri, pa su malo po malo najprije počele a onda i buknule veće nevolje."

Sara i Fabio su se rastali nakon tri godine. Nije bilo lako, osobito njemu jer nije on pokrenuo razvod. Shvatili su da su im životne vrednote i očekivanja bili različiti, divergentni. Nju su jako privlačila slavlja, lijepi haljine, plesovi, krug prijatelja kojima je najvažniji događaj u tjednu bilo organiziranje naredne subotnje večeri. On je dolazio iz crkvenog okružja, s iskustvom volontiranja i zauzetosti, željan angažiranog života. Bio je to težak ali možda pravi odabir.

guće doći jer dvije kćeri razgovaraju sa svojim mlađićima. Tko zna kako će biti kada dođe vrijeme i za druge! Čujemo mlade kako razgovaraju u vlaku, satima, a da ponekad ne kažu ništa. Svakodnevni korisnik javnog prijevoza može

Više smo se puta u ovim godinama uvjerili koliko može postati kritičan, ružan i naporan obiteljski život s neprikladnim partnerom, a još gore ako su tu i djeca. Zato je bolje ozbiljno promisliti prije sklapanja braka.

Upoznali smo jedan bračni par koji su nakon vjenčanja otkrili da on nije želio imati djecu. Drugi su nam pak iskreno povjerili kako ih povezuju južnoamerički plesovi koje strastveno vole. Razgovarajući s mnogima, vidimo kako im je često nepoznato mišljenje partnera o temama vezanima za budući posao, za spolnost, život i djecu.

REĆI JEDNO DRUGOME SVE ILI SE DATI POSVE?

Nama je bilo važno pokušati zajedno zamislići što se može dogoditi primjerice s posлом. Izgledalo je da će Barbarin posao biti blizu kuće, a za Paola je na vidiku bilo radno mjesto udaljeno 90 km. Složili smo se da ćemo odabrati putovanje

vlakom kako bismo i dalje živjeli na selu. To nam se sviđalo i smatrali smo da je prikladno za obitelj s djecom [što se kasnije i potvrdilo]. Bili smo otvoreni i drugim planovima, pa i onima posve drugačijima od ovoga, ako nas situacije i život ponesu u drugome smjeru. Bilo je zanimljivo pokušati razmijeniti mišljenje i o tome.

Franka je udana i ima dvoje djece. Radi pola radnog vremena i jako trpi jer je Jure po njezinu mišljenju previše predan poslu. Privlačan je to posao, no "nikada se ne vidimo, vođenje obitelji i kuće je na meni, skoro ništa ne uspijevamo učiniti zajedno. Dok smo hodali gotovo nikada nismo razgovarali o našim poslovnim ambicijama i malo po malo smo se našli upetljani u ovu situaciju a da je u stvari nikada nismo zajedno odabrali."

**NE BACAJTE
GODINE U VJETAR.
VRIJEME HODANJA
TREBA DOBRO
ISKORISTITI
ZA DUBOKO
UPOZNAVANJE I
ZA ZAJEDNIČKE
PLANOVE.
TO JE JAMSTVO
BUDUĆE SREĆE!**

pia.hu

DOPUSTITI SE UPOZNATI U SVOJIM ŽIVOTNIM OKRUŽJIMA

Jasno, nije riječ samo o tome da jedno drugome kažemo sve. Raïsa Maritan rekla je na samrti svoga muža da ne zna sve o njemu. Jedna suvremena stručnjakinja za obitelj u vezi s tim je potvrdila da se danas smatra da treba reći sve unutar para. Tako vidimo mlade koji zovu jedno drugo milijun puta kako bi se ispričali i objasnili sve." I s pravom komentira: "Dati jedno drugome sve je jedna stvar dok je reći sve druga" (G.P. Di Nicola). Dakle, ne govoriti samo o stvarima, nego i o onome što proživljavate, kako se u određenim situacijama osjećate, što vas ranjava. To pomaže da uđete jedno u drugo, da provjerite postoji li određena i emotivna privlačnost koja će odoljeti vremenu. ■

STANKA

*Brak bi trebao biti
slika ljubavi između dvije
nesavršene osobe
koje odlučuju da će se
ljubiti usprkos svemu.*

Naučili smo pričati u dubinu o iskustvima na poslu koja su se u jednom trenutku materijalizirala. Dok smo u jednom segmentu našega života bili dosta suglasni oko odabira društva i raznih aktivnosti, naša dva svijeta rada bila su nepoznata partneru. Primijetili smo da je osim praktičnih stvari povremeno potrebno reći jedno drugome neki malo dublji dojam ili misao [izraziti bojazan na početku rada u profesiji, spomenuti razdoblje poteškoća s kolegama koje ostavlja tragove na raspoloženju; dvojbe u odlučivanju između dvije mogućnosti zapošljavanja koje su se pojavile...], a kasnije i pronaći prigode da izravno upoznamo kolege. Inače postoji rizik da se stvore dva paralelna svijeta o kojima drugi ne zna ništa ili gotovo ništa. Kasnije smo se uvjerili da upravo iskustvo rada, potpuno odvojeno od životnog konteksta bračnoga para, može postati jedan od razloga bračnog neuspjeha ili velikog rizika za njegovu stabilnost.

Dvoje prijatelja nam to potvrđuju: "Nakon nekoliko godina braka našli smo se u problemima. Nije bilo lako s Mladenom i komunikacija među nama svela se na minimum. Riskirali smo da stvorimo dva paralelna života, a posao nam je uzimao sve više vremena. Primjetila sam također da sam postala osjetljivija na jednoga kolegu koji mi se s vremenem

na vrijeme pokušavao približiti. Odlazila sam u njegov ured mnogo češće nego je to bilo potrebno. Kad sam se jednog popodneva uputila k njemu, na pola puta sam se zaustavila i upitala se idem li tamo zbog posla ili zbog nečega drugoga. Okrenula sam se na petama: nije bilo nijednog poslovnog razloga i vratila sam se natrag. To je bilo važno osvješćenje i početak nove komunikacije među nama."

RADNO
OKRUŽJE JE PO
STATISTIKAMA
RISKANTNO
MJESTO ZA DJELA
BRAČNE NEVJERE

KLJUČNA PITANJA

Pomognimo si razumjeti možemo li "poletjeti". Nema sukoba između ljubavi i razlučivanja: od nas se traži pažljiva provjera kako bismo vidjeli imamo li stvarnih mogućnosti ostati zajedno čitav život. Nije dovoljna pokoja zajednička vrednota ili beskorisna nada u promjeni koja se možda nikada neće dogoditi.

Pokušajte sebi postaviti ova pitanja:

- osjećam li psihofizičku privlačnost? Želim li biti uvijek s tobom?
- mogu li zamisliti životni put s tobom?
- smatramo li da imamo u rukama sredstva za suočavanje s možesitnim raznim bolima koje će doći?
- jesu li različitosti u karakteru bogatstvo ili izvor patnje? Izgledaju li neuskladive s mojom osjetljivošću i mojom svakodnevnom organizacijom?
- osjećam li želju da nastavimo zajednički hod i rast iako će naše ograničenosti ostati?
- jesu li ti onaj otac ili ona majka koje bih željela/želio za svoju djecu? ■

EUTANAZIJA TEŠKO BOLESNE DJECE

Belgijski parlament izglasao je prvi u svijetu zakon koji predviđa "pravo" maloljetnika da zatraže smrt. Psiholozi ovjeravaju zahtjev.

Koje li žalosti! Sa 73% glasova u Belgiji je izglasan zakon o eutanaziji teško bolesne djece "u slučajevima medicinskih stanja bez nade i stalne i nepodnošljive patnje". Da bi umrlo, dijete treba dobiti suglasnost roditelja i psihologa koji potvrđuje njegovu sposobnost razlučivanja. Je li osmogodišnje dijete sposobno razlučiti želi li umrijeti? Umjesto da bude okruženo ljubavlju roditelja i prijatelja koji ga podržavaju i hrabre, stručnom pomoći liječnika i medicinskih sestara, palijativnom skrbi kojom se danas može gotovo potpuno ukloniti bol, dijete će od sada nadalje imati i psihologa koji je po zakonu spremjan primiti [i potvrditi] njegov zahtjev za smrću. To je

cultura.hu

BADEM -

Badem je najlužnati tji orašasti plod, što znači da u tijelu ne stvara kiselu reakciju. U njemu je sastav hranjivih tvari vrlo uravnotežen, tako da je on među orašastim plodovima što je jabuka među voćem.

Badem je potekao iz Sirije, odakle se širio najprije u Grčku. Rimljani su ga dalje širili svojim carstvom kao "grčki orah", u prvom stoljeću naše ere nazvan je "amigdala" pa mu je to ostalo i kao botaničko ime (lat. *Prunus amygdalus* ili *Amygdalus communis*).

Bademovo stablo je srođno breskvi, šljivi i marelici, s tom razlikom da se kod nje- ga ne koristi meso ploda, već tzv. koštica, odnosno sjemenka koja se bere u kasnu jesen.

U narodu se još naziva ba-jam, mendul, mendula.

Plod badema ima visoku energetsku vrijednost pa može poslužiti kao mala energetska bomba kada nam je najpotrebniji. U 100 gr ima 637 Kcal. Zbog

parodija individualne slobode dovedena do krajnosti, pobjeda konцепције која проматра изолiranog pojedinca како процjenjuje квалитету властитог живота. Potpuno se gubi pojам особе као односног бића које живи jer је ljubljeno и прихваћено.

У корист закона гласали су социјалисти, зелени и liberali. У парламенту и на трговима desnica i kršćanski liberali borili су се против закона, uz Katoličku crkvu, predstavnike Židova i muslimana te velikog broja pedijatara. Vijeće Europe zatražilo je od Belgije da revidira odluku. U Nizozemskoj je eutanazija od 12 godina навиše već moguća. Do сада је била зatražена само једном, тако да је mnogi minimaliziraju tvrdeći да је закон само prilika за отварање filozofske rasprave. Ostali стају у obranu te odluke jer ће она regulirati praksу што је преутно већ проводе неки лиећници i bolničari koji iz sažaljenja prekidaju patnju djece. Ovim новим законом стoga се mijenjaju zadaće лиећnika, medicinskih сестара i psihologa, koji постaju сuci kvalitete живота bolesnika, као i njihovog mogućeg kraja.

Potrebno je promisliti i o državi. Jednom je постојao закон дžungle. Da bi se стало на кraj насиљу (*homo homini lupus*-човек је човјеку вук), izumljen je ovaj društveni sporazum koji bi требао осигурati живот грађана. No država мало по мало постаје jamac i potvrditelj твоje smрти, ако si zametak zato što si samo hrpa stanica, ако si neizlječivo bolestan jer сувише trpiš... a sutra? Zagovornici lagane smrti већ су припремили sljedeću metu: ако je neki pojedinac star, izmučen bolom i patnjom, то je preveliki izdatak za državnu blagajnu, па га стoga треба staviti u poziciju да не чини štetu. Dvije su могућности: eutanazija, ако ga se uspije uvjeriti da njegov живот nije достојан življenja, ili ga pustiti da umre, uskraćujući mu bilo kakvu лиећничку njegu. Jesmo li zadovoljni живјети u državi *homini lupus* ([јуди vukova])? Prije nekoliko desetljeća svi su bili prestrašeni opasnošću od nuklearnog rata, s mogućim izumiranjem ljudskoga roda. Danas se malobrojni sablažnjavaju nad ovim nježnim samouništenjem човјечanstva koje više ne nalazi razloge za живот. ■

NAJZDRAVIJI ORAŠASTI PLOD

visoke energetske vrijednosti i visokog sadržaja masnoće, osobe koje pate od šećerne bolesti ili su NA dijeti za snižavanje tjelesne težine, dnevno mogu uzeti pet do sedam

badem pripada skupini onih namirnica koje osobito cijene pobornici vegetarijanske prehrane. Sadržaj šećera razmjerno je malen, a prevladava saharoza. Gotovo uopće ne sadrži škrob, pa se često melje u brašno za izradu keksa i kolača za dijabetičare.

oblikom i okusom, slatkom ili gorkom. Dok se slatki badem koristi u prehrani, iz gorkih sorti se proizvode različiti bademovi ekstrakti. Od slatkog badema koriste se plod, listovi i kora. Listovi i ljske potiču rad jetre i smiruju kašalj, a kora osim toga služi i kao sredstvo protiv crijevnih parazita, a pospješuje i izlučivanje mokraće. Slatki badem ima učinkovitost kod žgaravice kada treba pojesti jednu do tri jezgre.

Slatki badem je ukusan i hranjiv kao dodatak kolačima, pržen u šećeru. Ako izaziva iritaciju probavnog trakta ili težu probavu, potrebno je jednostavno ukloniti smeđu koricu, i to tako da se nakratko uroni u kipuću vodu.

Od badema se proizvodi bademovo ulje, te bademovo mlijeko. Vanjska primjena ulja, pasta, mlijeka blagotvorno djeluje i hrani slojeve kože, badem je cijenjen kao sastojak za njegu i liječenje. Koristi se za ublažavanje kožnih bolesti, iritacija, svrbeža, opekovina. ■

komada badema. Sjemenka badema bogata je mineralima, naročito kalcijem, od vitamina je najbogatiji vitaminom E, te vitaminima B skupine, među njima je najveći udio niacina ili vitamina B3. Ovaj vitamin smanjuje loši ili LDL kolesterol koji je odgovoran za razvoj ateroskleroze krvnih žila. Sa čak 25% visokovrijednih proteina u svome sastavu,

nezasićene masti, proteini, kalij i magnezij koji se nalaze u bademima, povoljno djeluju na rad srca i visoki tlak. Badem je i vrijedan izvor folne kiseline koja djeluje na smanjenje razine homocisteina, supstance koja utječe na nastanak ugrušaka ali i na pojavu plaka u aretrijama. Postoje mnoge vrste badema koje se međusobno razlikuju

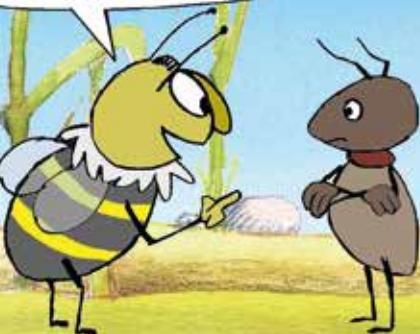

FORMY, FOR ME, FOR YOU

di Vittorio Sedini

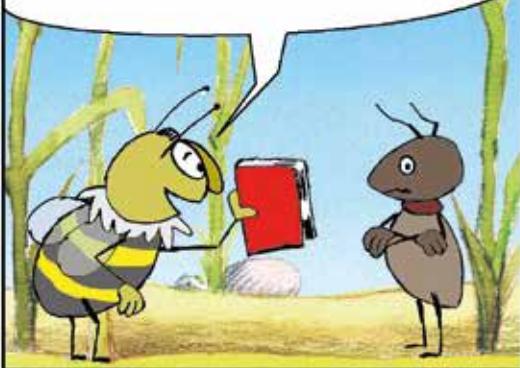
SAZNAO SAM DA SU
LJUDI IZMISLILI
SINDIKATE.

SINDIKATE?
ŠTO JE TO?

TO SU ORGANIZACIJE KOJE
BRANE PRAVA RADNIKA.

A OD KOGA
IH BRANE?

OD POSLODAVACA.

BILO BI LOGIČNIJE DA POSLODAVCI
BRANE SVOJE RADNIKE...

